



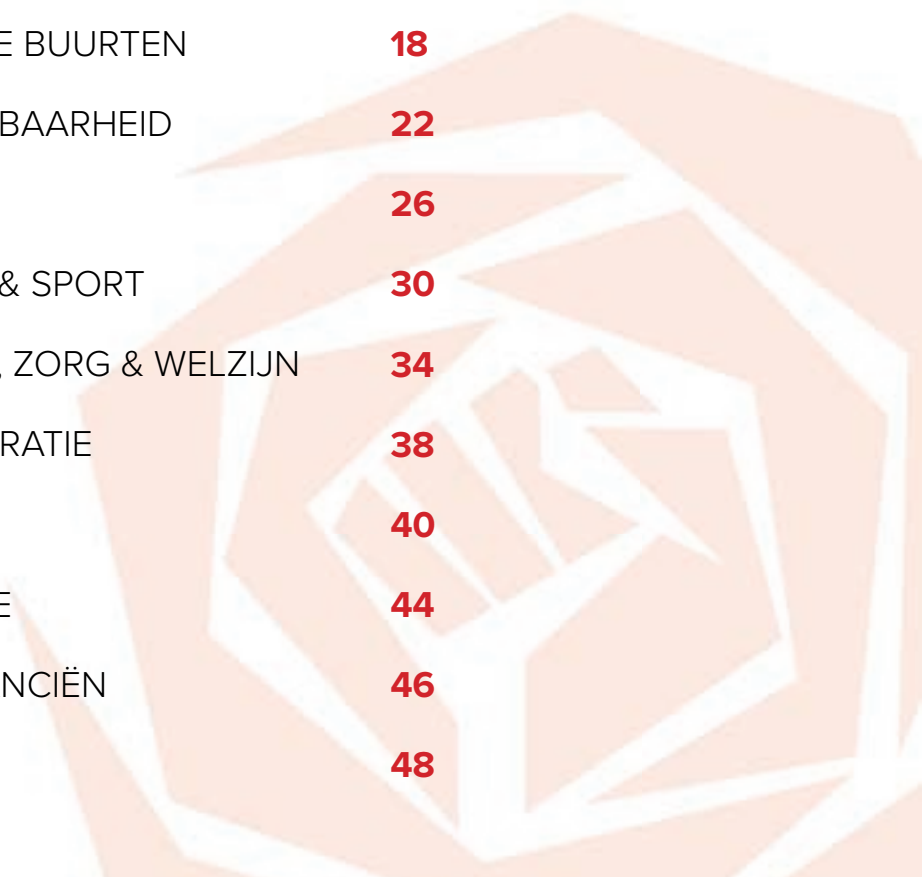
# WIJ ZIJN HAARLEM!

CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA 2022-2026



# INHOUDSOPGAVE

INLEIDING: WIJ ZIJN HAARLEM	04
RECHT OP WONEN	06
EERLIJK DUURZAAM	12
LEVENDIGE & VEILIGE BUURTEN	18
MOBILITEIT & BEREIKBAARHEID	22
WERK & ECONOMIE	26
ONDERWIJS, JEUGD & SPORT	30
SOCIALE ZEKERHEID, ZORG & WELZIJN	34
DIVERSITEIT & INTEGRATIE	38
KUNST & CULTUUR	40
STERKE DEMOCRATIE	44
ORGANISATIE & FINANCIËN	46
REFERENTIES	48





# WIJ ZIJN HAARLEM!

Op 16 maart kiezen wij Haarlemmers en Spaarndammers de richting die onze stad en dorp op gaan. Er staat veel op het spel! Haarlem is in veel opzichten een fijne en leuke stad. Tegelijkertijd staan we voor grote opgaven. Die opgaven gaan we samen aan. Wij allemaal.



## HAARLEM MAG GEEN STAD VOOR DE HAPPY FEW ZIJN

Wij werken dag in dag uit aan een stad voor alle Haarlemmers, maar er is meer nodig. Daarom verhogen we de bouwambitie tot 2030 met 2.000 woningen. In totaal willen we binnen acht jaar zorgen voor minimaal 10.000 nieuwe woningen, waarvan 5.000 sociale huurwoningen en 4.000 huur- en koopwoningen in het middensegment. We zetten alles op alles om onze grip op huur- en koopwoningen te vergroten door bijvoorbeeld een opkoopbescherming en een vergunningplicht voor verhuurders, want verhuurders die er een puinhoop van maken zijn niet welkom.

## WE MOETEN NU INGRIJPEN OM OP TIJD EEN KLIMAATNEUTRALE STAD TE ZIJN

We hebben radicale en realistische tussendoelen nodig om voor 2050 een klimaatneutrale stad te zijn. Onder aanvoering van PvdA'ers Frans Timmermans en Diederik Samsom kwam er een Europese Klimaatwet die lidstaten dwingt om de CO2-uitstoot tot 2030 met tenminste 55 procent te verminderen ten opzichte van 1990. We zetten alles op alles om dit doel ook in Haarlem te bereiken. Met een proactieve straat-voor-straataanpak isoleren we 10.000 woningen en sluiten we 5.000 woningen aan op duurzame warmtebronnen, we vergroenen onze economie en sluiten klimaatdeals met Haarlemse bedrijven.

## WE DICHTEN DE KANSENKLOOF

Of je nu opgroeit in Meerwijk of in de Koninginnebuurt, of je nu arme of rijke ouders hebt, het mag nooit bepalen wie je later wordt. Daarom investeren we in kinderen, scholen en buurten die meer nodig hebben. We zorgen ervoor dat in 2030 geen enkel Haarlems kind meer in armoede opgroeit. We verdriedubbelen het gemeentelijke budget om kansenongelijkheid via onderwijs te bestrijden en maken een masterplan onderwijshuisvesting met ruimte voor extra investeringen. Investeren in gelijke kansen gaat hand in hand met nog beter onderwijs in Haarlem.

## WE REKENEN AF MET SOCIALE ONGELIJKHEID EN IEDEREEN DOET MEE

De hoogste inkomensgroepen leven in ons land gemiddeld zeven jaar langer dan de laagste. Het verschil in het aantal gezonde levensjaren is ruim achttien jaar. De gemeente kan en moet een boost geven aan sociale gelijkheid door nog veel meer te doen aan preventie. We sluiten daarom een ambitieus stadsbreed preventie-akkoord en investeren in de sociale basis. Meedoen begint met mee kunnen doen. We blijven Haarlemmers in een kwetsbare positie met succes naar een baan of opleiding begeleiden. Ook werkende armen verdienen ondersteuning. We maken minimaregelingen daarom toegankelijk voor Haarlemmers met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Investeren in sociale gelijkheid doen we voor alle Haarlemmers, want iedereen heeft er baat bij. Het vermindert onderling wantrouwen, lichamelijke en psychische gezondheidsproblemen en criminaliteit.

## WE ZIJN DOORTASTEND EN REALISTISCH

Om onze plannen waar te maken is een flinke dosis lef nodig. We zijn een partij van denkers, maar vooral ook van doeners. We besturen niet van de zijlijn, maar zorgen dat we met elke stem het maximale resultaat halen. Om onze plannen waar te maken moeten we investeren. Doen we dat niet en blijven we aanmodderen? Dan zorgt dat voor meer ongelukkige Haarlemmers. En de rekening, die krijgen we toch: door hogere zorgkosten, hogere opvangkosten voor dakloze Haarlemmers, hogere kosten in de bijstand en hogere duurzaamheidsinvesteringen in de nabije toekomst.

## DIT PROGRAMMA SCHREVEN WE SAMEN MET DE STAD

Om de beste standpunten en ideeën voor Haarlem te vinden, gingen we in gesprek met betrokken Haarlemmers, ervaringsdeskundigen en doorgewinterde experts. Dit deden we op allerlei manieren zoals via bijeenkomsten, brievenbusacties, buurtgesprekken, expertsessies en een enquête waaraan 370 Haarlemmers meededen. Zo kon iedereen meedenken en maakten we samen dit PvdA-programma. Het zorgde voor een programma vol sociale ideeën, dat Haarlemmers met elkaar verbindt. Met jouw stem kunnen we samen werken aan een nog beter Haarlem!

# RECHT OP WONEN



Je hebt recht op een fijn en betaalbaar (t)huis! Dit recht is op dit moment verre van realiteit. We zitten in een enorme wooncrisis. De afgelopen jaren nam de wachttijd voor een sociale huurwoning verder toe, tot gemiddeld langer dan acht jaar. De woningprijzen explodeerden. De huurprijzen in de vrije sector stegen mee, terwijl tijdelijke huurcontracten de norm werden.

Zo groeit een kansenkloof tussen mensen mét en zonder een fijne en betaalbare woning. De mensen zonder eerlijke kansen zijn vaak jongeren en starters, maar ook steeds vaker mensen die na een relatiebreuk in de problemen raken. Dat zijn allemaal mensen die de stad draaiende houden, maar er geen betaalbare woning kunnen vinden. Onze stadgenoten werken als leraar, bij de politie, in de thuiszorg, in winkels en horeca en op nog zoveel meer plekken. Jonge Haarlemmers wonen noodgedwongen (veel) langer bij hun ouders en als ze wel een woning kunnen vinden, wonen ze (veel) te duur, worden ze de stad uitgeduwd of worden zelfs dakloos.

Dat vraagt om een gemeente met grote ambities en een gemeente die met lef interenieert in de woningmarkt. In de vorige raadsperiode kregen we veel voor elkaar. In het bouwprogramma werden veel meer betaalbare woningen opgenomen en in de acht ontwikkelzones is de bouw gestart of volop in voorbereiding. Als het aan de ons ligt, doen we nog veel meer en zetten we alle middelen in, die we tot onze beschikking hebben. Dit is wat je de komende jaren van ons mag verwachten:

## MEER BETAALBARE WONINGEN

- Volgens de laatste prognoses neemt de woningbehoefte in Zuid-Kennemerland tussen 2019 en 2030 met 8.200 woningen toe.<sup>i</sup> Deze behoefte komt boven op het huidige tekort. Vanzelfsprekend is onze ambitie om het totale tekort op te lossen. We zetten ons daarom in om **tot 2030 het aantal woningen met 10.000 te laten groeien**. Dat betekent van 1.000 naar 1.250 woningen per jaar.
- We willen zorgen voor betaalbare woningen. Daarom zorgen we tot 2030 voor **minimaal 5.000 nieuwe sociale huurwoningen**, voor **minimaal 4.000 nieuwe koop- en huurwoningen in het middensegment**<sup>1</sup> en 1.000 nieuwe duurdere woningen.
- We willen ervoor zorgen dat betaalbare nieuwbouwwoningen ook minimaal 25 jaar **betaalbaar blijven**, door middel van de Doelgroepenverordening. En we zetten ons ervoor in om zoveel mogelijk nieuwe sociale huurwoningen in beheer van woningcorporaties te laten komen, in plaats van beleggers.
- We willen dat er in Haarlem zo snel mogelijk **500 tijdelijke flexwoningen** gerealiseerd zijn voor starters en spoedzoekers. We denken daarbij aan een mix van grote en kleine projecten op meerdere locaties en in het coalitieakkoord willen wij kansrijke locaties benoemen.
- Tenminste tien procent van het bouwprogramma wordt bestemd voor **speciale woonvormen** zoals

- wooncoöperaties, co-housing, geclusterd wonen en de woonvorm Betaalbare Koop Kennemerland (verderop toegelicht).
- In wijken met minder dan dertig procent sociale huurwoningen bestaat bij nieuwe ontwikkelingen tenminste zestig procent uit sociale huurwoningen. Zo zorgen we voor een **sociale mix** en verkleinen we de segregatie in de stad.
- We **bouwen aan buurten waar we over 100 jaar nog steeds trots op zijn**. Dat betekent dat de gemeente ook financieel bijdraagt om te zorgen voor een goede kwaliteit van gebouwen, openbare ruimte en voldoende voorzieningen (zoals winkels, scholen, kinderopvang).

## RUIMTE VOOR WONEN EN GROEN

- Nieuwe woningen bouwen we vooral in grotere **gebiedsontwikkelingen**. In Haarlem zijn acht ontwikkelzones die voor veel nieuwbouwwoningen zorgen. Ook zijn er gebieden met corporatiewoningen die worden geherstructureerd, zoals de Waddenbuurt in Molenwijk en de omgeving van het Beatrixplein in Parkwijk. In deze gebieden is het mogelijk om veel meer woningen terug te bouwen.
- In de bestaande buurten is op sommige plekken ruimte om woningen bij te bouwen. Dit doen we op zorgvuldige wijze. We hebben de ambitie om te **bouwen voor de buurt**. Nieuwe woningen kunnen zorgen voor doorstroming en zo nodig zorgen we tegelijkertijd voor investeringen in voorzieningen en de kwaliteit van het



- groen. We bouwen liever wat hoger om het groen te behouden.
- **Woningsplitsen** levert extra woningen op en helpt daarmee tegen het woningtekort, maar het levert te vaak kleine en dure woningen op die de leefbaarheid in straten en buurten onder druk zetten. We kiezen daarom voor **strengere regels**.

## BETER BENUTTEN BESTAANDE BOUW

- We willen **leegstand voorkomen en oplossen**. We stellen een regionaal team samen en starten met een 'makelpunt' waar ruimtevragers en ruimtebieders bij elkaar komen, om betere benutting te stimuleren. We voeren een leegstandverordening in om te kunnen **handhaven op leegstand** en ervoor te zorgen dat leegstaande gebouwen weer kunnen worden gebruikt.
- Het succesvolle programma 'Wonen boven winkels' krijgt een impuls en wordt verbreed. We maken **'wonen in winkels'** op een aantal plekken mogelijk en sturen op transformatie van leegstaand vastgoed met een lage waarde voor de buurt.
- Samen met de woningcorporaties onderzoeken we de realisatie van **woningen op plekken waar nu garageblokken staan**. Ook inventariseren we welke appartementencomplexen een extra woonlaag en lift kunnen krijgen. We noemen dit **'optoppen'**. Optoppen is extra kansrijk op plekken dichtbij goede voorzieningen.
- Particuliere vakantieverblijf via platforms als **AirBnB** wordt in Haarlem **maximaal 30 dagen** per jaar toegestaan, **behalve in het centrum** van Haarlem. Daar verbieden we het. Illegale hotels sluiten we. We handhaven streng en zo nodig zorgen we voor meer handhavers. Door particuliere vakantieverblijf te beperken helpen we ook om de bestaande hotels (en dus werkgelegenheid) te beschermen die het tijdens de coronacrisis al zo zwaar hadden.
- **Gemeentelijk vastgoed** wordt ingezet voor **maatschappelijke doelen** in plaats van alleen financiële opbrengst. We laten de investeringen om het gemeentelijk vastgoed te verduurzamen de komende vijf jaar toenemen met tien miljoen euro. Tegelijkertijd verduurzamen we schoolgebouwen (zie hoofdstuk Onderwijs, jeugd & sport).
- In toenemende mate worden corporatiewoningen bewoond door eenpersoonshuishoudens, terwijl veel corporatiewoningen geschikt zijn voor grotere huishoudens. Om te zorgen voor meer sociale huurwoningen stimuleren we woningcorporaties om **woningen te splitsen tijdens renovatie of verduurzaming van gebouwen of straten**.
- We starten de proef **'Huurdelen'**. Bij Huurdelen krijgen alleenstaanden die een huurdeler meenemen voorrang op andere alleenstaande woningzoekenden.

## BETAALBAARE WONINGEN BOUWEN

- We stellen **heldere voorwaarden aan ontwikkelaars**. Zo voorkomen we dat ontwikkelaars te duur grond aankopen. Dit verkiezingsprogramma is daarmee slecht nieuws voor grondspeculanten, omdat hun grondwaarde daalt.
- De gemeente maakt optimaal gebruik van financieringsmogelijkheden van het Rijk (zoals de **woningbouwimpuls** van samen 15,8 miljoen euro die Haarlem ontving voor ontwikkelzones Zuidwest en Europaweg) en van de provincie Noord-Holland (zoals de **subsidie** van 1 miljoen euro voor woningbouw rond de Koepel).
- De gemeente zet grondverkoopopbrengsten volledig in voor woningbouw in gemengde buurten. In de afgelopen bestuursperiode werd in Haarlem, mede door de inzet van de PvdA, hiervoor in Haarlem tien miljoen euro vrijgemaakt via de **reserve Ongedeelde Stad**. In de komende periode wordt hier wederom tenminste tien miljoen euro voor gereserveerd.
- We starten een **groiefonds** waarin we op een verantwoorde manier leningen (met lage rentetarieven) aantrekken om te investeren in de groei van de stad. Door het groeiende aantal inwoners en woningen ontvangt de gemeente een hogere bijdrage uit het gemeentefonds en meer lokale belastingen. Het groiefonds is vergelijkbaar met bijvoorbeeld het Transformatiefonds in de gemeente Zaanstad.
- We willen samenwerken in de regio om voldoende betaalbare woningen te bouwen. We introduceren een **regionaal fonds** om meer **gemengde buurten** mogelijk te maken. Het fonds is beschikbaar voor ontwikkelaars die veel sociale of middeldure woningen toevoegen. Ontwikkelaars die meer dure woningen toevoegen in een project, doen per dure woning een (marktconforme) bijdrage aan het fonds.
- **Modulaire bouw** of fabrieksmatige bouw kan de bouwkosten twintig tot dertig procent omlaag brengen en de woningbouw ingrijpend versnellen. Daarom starten we een regionaal programma met gemeenten, woningcorporaties en bouwbedrijven voor modulaire bouw. In onze omgevingsvisie bieden we ontwikkelaars ruimte om vernieuwende en duurzame bouwconcepten te realiseren.
- Om voor snelle, hoogwaardige woningbouw te zorgen, is het belangrijk dat de gemeente **voldoende en goede ambtenaren** in vaste dienst heeft en optimaal gebruik maakt van de extra flexibele ambtelijke ondersteuning vanuit de provincie Noord-Holland. We zetten alles op alles om vertraging van nieuwbouw door onvoldoende goede vakmensen bij de gemeente te voorkomen.

## BETAALBAAR WONEN

- Wij willen **lagere woonlasten voor Haarlemmers die te duur wonen**. De huren in Nederland stegen vanaf 1995 met 25 procent ten opzichte van de inflatie. Voor een substantieel deel is de huur te hoog. Samen met woningcorporaties en huurders(-organisaties) sluiten we een **woonlastendeal**. Deze deal zorgt ervoor dat huurders niet te duur wonen en dat huren waar mogelijk bevroren of verlaagd worden.
- Via de woonlastendeal gaan we gezamenlijk de strijd aan tegen energiearmoede (laag inkomen en hoge energierekening). Dat doen we via een **isolatieoffensief**. We zorgen dat er in Haarlem in **2026 geen corporatiewoningen meer zijn met een E, F of G-energielabel**. We verduurzamen deze woningen **zonder** dat er een **huurverhoging** tegenover staat. In het hoofdstuk Eerlijk duurzaam beschrijven we hoe we de woningcorporaties hiervoor financieel slagvaardig genoeg kunnen maken.
- Als er geen andere oplossing is, maken we het mogelijk om met voorrang van een te dure huurwoning naar een goedkopere huurwoning te verhuizen.
- Vanaf 2022 mogen woningcorporaties, als ze dat met gemeenten afspreken, hun vrije toewijzingsruimte voor **sociale huur** verhogen naar vijftien procent. De stijgende woningprijzen duwen gezinnen de stad uit. Daarom willen wij voor gezinnen de **inkomensgrens verhogen** naar ruim 50.000 euro via prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties. Wij volgen hiermee het pleidooi van Aedes en de Woonbond<sup>2</sup>. Voor middenhuurwoningen willen wij ook een hogere inkomensgrens voor grotere huishoudens.
- Voor mensen in erg **problematische situaties**, zoals gezinnen die (veel) te krap wonen, ouders die gaan scheiden en voor problematisch thuiswonende jongeren maken we, als zij een lager inkomen hebben, **extra inschrijftijd** mogelijk, zodat zij sneller in aanmerking komen voor een passende sociale huurwoning.
- Het aantal woningen in het commerciële huursegment is de laatste jaren in Haarlem snel toegenomen. Een deel van de verhuurders houdt zich (met opzet of onbedoeld) niet aan de regels. Daarom zorgen we voor een **Haarlems Huurteam**, dat als steunpunt en vraagbaak voor met name huurders in de commerciële huursector fungeert. Het huurteam maakt huurders weerbaar tegen onwettige huurprijzen, achterstallig onderhoud, onzinbepalingen in huurovereenkomsten, discriminatie en meer.
- We willen het verhuurders die er een puinhoop van maken onmogelijk maken in onze stad en voeren daarom, zodra het kan, een **verhuurdersvergunning** in. Bij nieuwbouw zorgen we al voor een anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht. In 2022 wordt een **opkoopbescherming** ingevoerd die beleggers kan

- weren uit bestaande wijken. Deze opkoopbescherming zetten wij in alle wijken in. Dit voorkomt ook dat woningen op een ongewenste manier gesplitst of verkamerd worden.
- We introduceren de regeling **'Betaalbare Koop Kennemerland'**, waarbij het eigendom van woningen wordt gedeeld tussen de gemeente en bewoners. De grond komt in erfpacht, het eigendom van de opstal (de woning zelf) wordt gedeeld tussen de gemeente en bewoners. Zo wordt een koopwoning voor middeninkomens weer bereikbaar. Om deze regeling mogelijk te maken, kan de gemeente ook zelf grond aankopen.
- We spreken met woningcorporaties af dat zij **geen sociale huurwoningen verkopen**, tenzij de verkoop er aantoonbaar voor zorgt dat het aantal sociale huurwoningen op andere plekken in stad groeit. Om te voorkomen dat de Haarlemse woningcorporaties door de hoge verhuurderheffing te weinig geld overhouden voor nieuwbouw, mogen zij wel meer woningen in het middensegment verhuren, op zo'n manier dat het onze ambitie om een ongedeelde stad te zijn versterkt.

## OPEN EN GASTVRIJE STAD, MAAR NIET TEN KOSTE VAN HAARLEMMERS

- Haarlem is een open en gastvrije stad, maar Haarlem kan het woningtekort van Amsterdam niet oplossen. De grote migratiebeweging van Amsterdam naar Haarlem begint met de instroom in Amsterdam zelf. Daarom zetten wij ons er regionaal voor in om de **instroom beter af te stemmen op het bouwtempo** in de regio en de beschikbare woningen. De regio kan ervoor kiezen om verder te gaan als magneet voor internationale bedrijven en expats. Dat is misschien goed voor de economie, maar zo blijft de woningmarkt overspannen en zullen meer mensen uitwijken naar de regio, en dus ook naar Haarlem.<sup>3</sup> De stad is geen verdienmodel. Op overheidswebsites willen we niet dat onze stad als woonplek gepromoot wordt voor expats.<sup>4</sup>
- Om te voorkomen dat Haarlemmers met lagere en middeninkomens de stad worden uitgeduwd, zetten we in op een crisismaatregel waarbij mensen met een **lokale binding voorrang** op een sociale huurwoning krijgen. Hetzelfde doen we voor nieuwe middenhuurwoningen en betaalbare koopwoningen. Dit is ook goed voor de doorstroom.
- Wij zorgen voor **goede en tijdige huisvesting** en begeleiding voor vluchtelingen en andere woningzoekenden die door een **noodsituatie** in Haarlem huisvesting nodig hebben.



## HERSTEL BEGINT MET EEN HUIS

De maatschappelijke opvang in de Haarlem is te vol. Ook een goede opvangvoorziening is geen fijne plek om te verblijven en het frustreert het herstel. Verblijf in de maatschappelijke opvang is bovendien peperduur voor de gemeente. We zetten daarom vanaf 2022 een grote stap van opvang naar wonen en, meer nog dan nu, willen we voorkomen dat mensen dakloos raken.

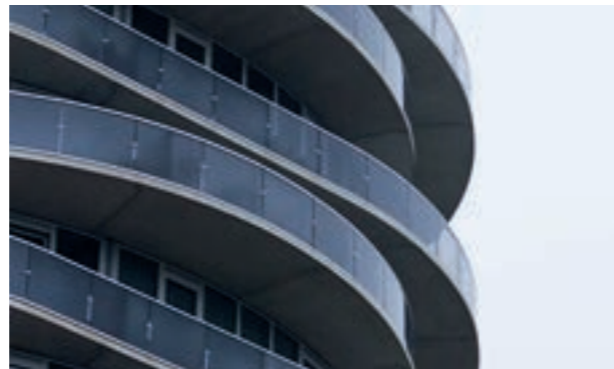
- We zorgen snel voor meer inzicht in de oorzaken van dakloosheid en geven een impuls aan het **preventieve programma**. Bij dreigende dakloosheid zetten we het netwerk veel meer in zijn kracht. We monitoren oorzaken van dakloosheid zorgvuldiger, zodat we er meer inzicht in krijgen. Met woningcorporaties maken we afspraken om huissuitzettingen terug te dringen.
- We starten een proef met een **“bouwdepot”** waarin thuisloze jongeren een jaar lang een vast onvoorwaardelijk maandelijks inkomen ontvangen, om zelf te bouwen aan hun toekomst.
- Via het project Onder de Pannen kunnen zowel kopers als huurders met een kamer over een spoedzoeker in huis nemen. Zij ontvangen daarvoor een financiële bijdrage. Om meer spoedzoekers aan een woning te helpen, stellen we voor om voor het project Onder de Pannen naast de huidige financiële bijdrage, ook een **vrijwilligersvergoeding voor ruimtebieders** te bieden.
- We benutten de ruimte voor maatwerk in de Participatiewet door de **kostendelersnorm niet toe te passen** bij Haarlemmers van 21 jaar en ouder die tijdelijk inwonen bij een bijstandsgerechtigde.
- Op dit moment duurt het na aanmelding van een zorgorganisatie volgens de regels zes maanden (en in de praktijk vaak nog langer) voordat mensen kunnen **doorstromen uit de opvang**. Voor cliënten die we nog niet via ‘housing first’ kunnen huisvesten, verkorten we deze termijn met spoed naar maximaal drie maanden.
- In 2026 is de **housing first**-methode de werkwijze om Haarlemmers die dakloos raken snel en goed aan onderdak te helpen, tenzij een beschermde woonvorm een betere oplossing is. Om de transitie naar housing first te laten slagen, financiert de gemeente goed getrainde multidisciplinaire housing first-teams, die bewoners begeleiden.
- We zorgen ervoor dat de doorstromers uit beschermd wonen of de opvang goed worden begeleid en

goed kunnen landen in hun buurt. We introduceren **wooncirkels** waarin bewoners in de buurt zelfstandig wonen met begeleiding, variërend van een beetje tot zeer intensief. Wooncirkels bestaan uit geclusterde woonvormen en reguliere woningen. We stimuleren ontmoetingen van bewoners van een wooncirkel onderling en ontmoetingen met andere buurtbewoners.

- Zodra het kan, starten we met het sluiten van maatschappelijke opvang-instellingen of transformeren we ze naar woonvormen waar mensen met een zorg- of begeleidingsvraag zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen. Voor de opvangplekken die nodig blijven zijn **24-uursopvang en privékamers** de standaard.

### MET BEWONERS ÉN WONINGZOEKENDEN

- De **huurdersorganisaties** verrijken het woonbeleid van de gemeente en de woningcorporaties. Wij zetten de samenwerking voort en willen hen faciliteren waar nodig.
- Naast huurders willen wij ook dat woningzoekenden zich verenigen en zich mengen in het debat. Hun stem wordt nog onvoldoende gehoord en de wooncrisis staat niet voor elke partij bovenaan de politieke agenda. Bij voorkeur worden woningzoekenden een vaste partij bij het maken van de prestatieafspraken tussen de gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties. Om te starten, zetten we ons ervoor in dat de gemeente een **jongerentop over wonen** organiseert.







# EERLIJK DUURZAAM

De klimaatcrisis raakt ons allemaal. Haarlem staat voor de opgave om de energietransitie tot een succes te maken. De realiteit is dat de transitie helaas nog niet echt op stoom is. De komende raadsperiode zijn forse inspanningen nodig om onze woningen, onze manier van reizen en onze economie op tijd te verduurzamen. Tegelijkertijd maken we Haarlem klaar voor het veranderende klimaat (meer extreem weer) en zorgen we voor meer biodiversiteit in de stad.

---

## KLIMAATCRISIS: HAARLEM “FIT FOR 55”

Onder aanvoering van PvdA'ers Frans Timmermans en Diederik Samsom kwam er een Europese Klimaatwet die lidstaten helpt om de CO2-uitstoot tot 2030 met ten minste 55 procent te verminderen ten opzichte van 1990. Het in 2021 gepubliceerde klimaatrapport van de Verenigde Naties laat zien dat er geen tijd te verliezen is om de stijging van de temperatuur en de zeespiegel te beperken.<sup>i</sup> We zetten alles op alles om het fit for 55-doel ook in Haarlem te bereiken en het liefste doen we nog meer. Om het waar te maken is een proactieve aanpak nodig en daarvoor lieten we ons onder andere inspireren door het manifest uit juli 2021 van de Haarlemse Klimaatcoalitie.<sup>vi</sup>

Technologische innovaties om de energietransitie te laten slagen kunnen het makkelijker maken. Belangrijk is dat het nu niet langer blijft bij woorden en onderzoek, maar dat kennis wordt omgezet in concrete actie. Onze belangrijkste voorwaarde is daarbij dat het transitieproces  **sociaal rechtvaardig**  is en energiearmoede voorkomt. Om dat te doen, verdelen we de transitiekosten op een eerlijke manier en zorgen we ervoor dat de energietransitie de kansenkloof en sociale ongelijkheid niet groter maar eerder kleiner maakt. Een duurzaam huis kan geen privilege zijn voor de meer bemiddelde Haarlemmers. Wij doen het met zijn allen en wij gunnen minder draagkrachtige Haarlemmers het eerste profijt van de transitie. Zo maken we het waar:



- De energietransitie vraagt om een doortastende gemeente die investeert. Daarom geven we een impuls aan het ‘revolverende’ **duurzaamheidsfonds** door tenminste tien miljoen euro extra te investeren in het opwekken van **zonne- en windenergie**. Bij investeringen in de openbare ruimte willen we dat het profijt van de investeringen ook terechtkomt bij omwonenden. Op deze manier zorgen we ervoor dat we in de stad genoeg energie opwekken om het fit for 55-doel te halen.
- We zetten ons ervoor in dat het **elektriciteitsnet** in Haarlem zo snel mogelijk een **hogere capaciteit** krijgt.
- **Houtige biomassa** is geen duurzame energiebron. Dit is dus **geen oplossing** voor Haarlem.
- We zorgen dat Haarlem optimaal gebruik maakt van beschikbare **duurzaamheidssubsidies**. De gemeente vraagt subsidie voor de eigen organisatie aan, maar ondersteunt ook bedrijven en bewoners op actieve wijze.
- De gemeente informeert Haarlemmers over hoe zij **klimaatbewuster** en **diervriendelijker** kunnen leven. Zo stimuleert de gemeente om energie te besparen, om plantaardig(er) te eten, om groener te reizen en meer.
- We starten in samenwerking met de Haarlemse Klimaatcoalitie een geloot burgerberaad op die adviseert over klimaatbesluiten. Het Burgerberaad vormt een dwarsdoorsnede van alle Haarlemmers en doet voorstellen voor de lange termijn over complexe klimaatvraagstukken. De gelote deelnemers gaan in gesprek met elkaar en met experts en weegt de belangen in de stad.
- De Haarlemse rekenkamercommissie voert met ondersteuning van experts een **jaarlijkse klimaattoets** uit om erop toe te zien dat de gemeente de klimaatdoelstellingen waarmaakt. Wij gaan erop inzetten dat als niet alle doelen worden gehaald meteen concrete actie moet volgen vanuit de gemeente.
- We zorgen dat de gemeentelijke organisatie en stad zijn ingericht om het fit for 55-doel waar te maken:
  - Er komt een **klimaatwethouder**. Deze proactieve doorpakker heeft richt zich volledig op het realiseren van de Haarlemse klimaatdoelen.
  - We zorgen voor **voldoende ondernemende vakmensen bij de gemeente**. Wij verhogen de gemeentelijke inkomsten als na de coalitieonderhandelingen van een nieuw kabinet blijkt dat onze gemeente onvoldoende financieel wordt gecompenseerd om voldoende medewerkers in dienst te nemen.
  - Wij zorgen ervoor dat meer jongeren en omscholers voor **technische beroepsopleidingen** kiezen. Daar liggen goede baankansen. Ook is dit nodig om de

energietransitie tot een succes te maken. Met de onderwijsinstellingen en duurzaamheidsbedrijven in de regio sluiten we bijvoorbeeld overeenkomsten om deze opleidingen aantrekkelijker te maken, via een **baangarantie**.

## WONEN

Goede isolatie van woningen levert voor woningen de grootste verlaging van CO2-uitstoot op. Haarlem heeft een relatief “oude” woningvoorraad met vaak matige isolatie. Van de 32 gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam zijn er maar 3 met méér E, F en G-labels dan Haarlem. De komende raadsperiode zetten wij in op isoleren en halen we woningen van het aardgas af. We schakelen over op duurzame energie uit wind, zon, aardwarmte, riothermie of waterstof. We starten met de technologie die nu al beschikbaar is. We starten een isolatieoffensief. Op deze manier willen we in vier jaar tijd ten minste 10.000 bestaande woningen tot zo’n niveau isoleren dat ze klaar zijn voor een duurzame warmtebron en we willen ten minste 5.000 bestaande woningen aansluiten op een duurzame warmtebron. Zo maken we het waar:

- De gemeente start een **proactieve straat-voor-straataanpak** om woningen klaar te maken voor de energietransitie. De komende raadsperiode doet de gemeente in **tenminste honderd straten een verduurzamingsvoorstel**. Bewoners kunnen kiezen voor isolatiepakketten, zonnepanelen én warmtepompen. De aanpak ontwikkelen we met experts, zoals Urgenda. De aanpak moet in ieder geval technische details uit handen nemen voor bewoners, net als het meeste werk door subsidieaanvragen.
- We zorgen er samen met de Haarlemse woningcorporaties, voor dat we **huurwoningen met een slecht energielabel verduurzamen zonder dat er een huurverhoging tegenover staat**. Dat scheelt al snel tientallen euro’s per maand. We zorgen ervoor dat er in Haarlem **in 2026 geen corporatiewoningen meer zijn met een energielabel E, F of G**. Dat betekent dat er 2.000 sociale huurwoningen extra verduurzaamd moeten worden. We leggen deze ambities vast in een woonlastendeal die de gemeente sluit met de Haarlemse woningcorporaties. We maken de woningcorporaties financieel slagvaardiger via een reserve Sociale energietransitie waarin de gemeente tenminste tien miljoen euro inbrengt. Daarnaast wordt de waarde van een woning de grondslag voor de rioolheffing, wat woningcorporaties een financieel voordeel oplevert. Als tegenprestatie vragen we de woningcorporaties om te **verduurzamen naar tenminste energielabel B**. Als het Rijk extra budget beschikbaar stelt breiden we de woonlastendeal uit naar woningen met energielabel D.

- De gemeente werkt nauw samen met bestaande en nieuwe **energiecoöperaties**, waarbij de gemeente, als het nodig is, ondersteunt in de kosten van vooronderzoek, afdekking van risico’s van de eigenaren en de aanschaf van zonnepanelen.
- De gemeente kan niet enkel leunen op welwillende bewoners die aan de slag gaan met de energietransitie. Maar we sluiten wel aan bij goede initiatieven in de wijk. Zo hebben bewoners **invloed op de aanpak van de gemeente**.
- We zorgen voor een structurele inzet van **energiecoaches** om bewoners op verzoek te begeleiden bij het zuiniger omgaan met energie. De energiecoaches vragen we mee te doen in de straat-voor-straataanpak.
- Voor huurders van een **commerciële huurwoning** start een Haarlems huurteam dat huurders kan helpen met een **voorstel voor energiebesparende maatregelen**.
- De gemeente voert een **omruilmogelijkheid voor oud witgoed** in voor inwoners met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum. Via de gemeente kun je dan je oude energie slurpende apparatuur door energiezuinige varianten laten vervangen.
- We zorgen ervoor dat monumenten kunnen worden verduurzaamd op een manier die recht doet aan de historische waarde. We zorgen ervoor dat de regels om **monumenten te isoleren** en te voorzien van **zonnepanelen** eenvoudig zijn.
- De **collectieve inkoop van zonnepanelen** zetten we door, maar bij deze inkoop gaan we beter rekening houden met de arbeidsomstandigheden bij de productie van zonnepanelen.
- Nieuwbouw van woningen voldoet al aan de BENG-eisen (Bijna Energie Neutrale Gebouwen), maar daarbij zorgen we ervoor dat voor ten minste twintig procent van de nieuwe woningen **biobased bouwmaterialen** worden gebruikt. We gaan aan de slag om de afspraken in de Green Deal Convenant Houtbouw waar te maken.
- We werken regionaal samen om **andere vormen van energievoorziening** te realiseren, zoals uit aardwarmte, riothermie of waterstofgas.

## MOBILITEIT

Ongeveer twintig procent van de totale CO2-uitstoot in Haarlem is afkomstig van gemotoriseerd verkeer over de weg en over water. We kiezen voor bereikbaarheid voor iedereen, op een zo groen mogelijke manier. We vervangen mobiliteit op fossiele brandstoffen zoveel mogelijk door wandelen, fietsen en goed openbaar vervoer en in de tweede plaats door de energie voor elektrische fietsen, auto’s, boten en andere voertuigen te verduurzamen. Zo neemt de CO2-uitstoot af, verbeteren we de kwaliteit van de lucht, de veiligheid en leefbaarheid

in de stad en ontstaat meer ruimte voor groen. We beschrijven onze plannen in het hoofdstuk Mobiliteit & Bereikbaarheid, maar zetten ze in het kort ook hier neer:

- We maken een **‘Deltaplan Fiets’** om de fiets meer ruimte te geven binnen en buiten de stad.
- We zien erop toe dat we de doelen om **de binnenstad emissievrij** te maken op tijd realiseren.
- We werken stapsgewijs aan een maximumsnelheid van **30 kilometer per uur in de hele stad**.
- We zorgen voor **schoon en duurzaam autogebruik** door meer elektrische laadvoorzieningen en stimuleren vormen van deelmobiliteit.
- We maken ruimte voor een eerste **waterstof-tankstation** in Haarlem.

## EEN GROENE ECONOMIE

Een nieuwe, groene economie komt niet uitsluitend tot stand door het maken van plannen. We zien in de praktijk dat goede voornemens nog te weinig leiden tot concrete acties die zorgen voor een groene stadseconomie. Dit is hoe we het waar kunnen maken:

- We sluiten **klimaatdeals** met ondernemers- en winkeliersverenigingen of partners in bedrijfsinvesteringszones.
- In 2030 liggen op **alle bedrijfsdaken in de Waarderpolder zonnepanelen**. We helpen de eigenaren met onderzoek naar de draagkracht van hun dak en het aanvragen van “SDE-subsidies” om dit te realiseren.
- De gemeente gaat **duurzamer en lokaler inkopen**, via het nabijheidsprincipe. Duurzame Haarlemse bedrijven krijgen een streepje voor.
- Er komt een **centraal afgifte- en ophaalpunt voor online gekochte producten** aan de rand van de stad, waarna verdere verspreiding binnen de gemeente plaats vindt met elektrische vervoermiddelen die op groene energie rijden.

## CIRCULAIRE STAD

We scheiden nog veel te weinig afval. Dat gaan we de komende jaren véél beter doen. In het convenant ‘Van Afval naar Grondstof’ is het doel om te zorgen de hoeveelheid restafval per persoon te verlagen tot maximaal 100 kilo per jaar. Het scheidingspercentage moet worden verhoogd naar 75 procent. In 2019 bleef het scheidingspercentage steken op 49 procent. Dat kan en moet veel beter! Zo willen we het doen:

- Met de Haarlemse Klimaatcoalitie en het Burgerberaad maken we in 2022 een **plan voor een circulair Haarlem in 2040**. In dat plan moet niet alleen komen dat we gaan zorgen voor **minder restafval** maar ook dat we **afval als grondstof** hergebruiken door:



- Het principe toe te passen dat de vervuiler betaald;
- Het scheiden van glas, textiel, GFT en PMD en nascheiding waar het niet anders kan;
- Het stimuleren van een circulaire, lokale economie, innovatie en benutten van (innovatieve) productie- en waardeketens.
- We zorgen voor minder plastic afval in de stad, onder andere door fastfoodketens, horecagelegenheden en supermarkten verantwoordelijk te maken om binnen een straal van 150 meter al het zwerfafval op te ruimen.

### EEN KLIMAATADAPTIEVE & GROENE STAD

In de toekomst moeten we door de klimaatverandering rekening houden met een stijging van de zeewaterspiegel en langere perioden van droogte, afgewisseld door harde wind en hevige regenbuien. Dit heeft gevolgen voor de leefomgeving en de manier waarop we met groen en bomen omgaan. Er is meer aandacht nodig voor zowel waterberging als het voorkomen van wateroverlast en schade door verzakking. Tegelijkertijd versterken we de biodiversiteit in Haarlem. Zo maken we het waar:

- Er komt een tweede ronde van het **wijkvergroeningsproject** (dat er kwam op initiatief van PvdA en SP) waarbij de gemeente bewoners vraagt waar extra bomen en groen in de omgeving mogelijk zijn. We maken hier tien miljoen euro voor beschikbaar en geven meer uit in de meest versteende buurten van Haarlem.
- We maken het voor bewoners makkelijker om **groen te adopteren** of te starten met stadstuintjes, collectieve moestuinen en geveltuintjes. We zorgen ook voor **meer Doe-Tuinen**.
- Voor de **groene zoom** rondom Schalkwijk willen we met bewoners een **toekomstvisie** opstellen. Hierin onderzoeken we hoe we de ecologie van de groene zoom kunnen versterken en of we de ruimte willen inzetten voor andere functies zoals volkstuinten en sporten & bewegen. We kijken hierbij vooral naar de wensen van bewoners zelf.
- Het gaat niet goed met de insecten en dat is slecht nieuws voor de dieren, de planten en voor ons. Door aanplanting van meer bomen en inheemse vaste planten en natuurvriendelijke oevers te realiseren zorgen we voor meer **biodiversiteit** en meer functionele, gevarieerde en uitdagende speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de wijk en aan de randen van de stad.
- De gemeente voert periodiek **klimaatstresstesten** uit, die inzicht geven op wijkniveau.
- We moeten **beter omgaan met regenwater**. De gemeente werkt samen met het hoogheemraadschap om meer ruimte voor water in de wijk te realiseren, bijvoorbeeld door waterbakken of het heropenen

van gedempte grachten. Tegelijkertijd zetten we in op regentonnen en groene tuinen en sedum op daken. Vooral het Rozenprieel en de Leidse buurt zijn aandachtsgebieden voor wateroverlast, bodemdaling en funderingsproblemen.

- We openen een **nieuwe stadskweektuin** om Haarlemse klimaatbestendige bomen te kweken die in de stad kunnen worden gepland. Deze kweektuin wordt ook een **bomenhotel** voor bestaande oudere bomen die vanwege een ontwikkeling of herinrichting niet op hun huidige plek kunnen blijven en kunnen worden verplaatst.
- We willen de **tropische kassen op de Haarlemmer Kweektuin CO2-neutraal maken**. Midden in een stadspark voor duurzaamheid is er enorm veel energie nodig om de kassen tot tropische temperaturen te verwarmen. De Hortus Botanicus Amsterdam laat zien dat het wel duurzaam kan.<sup>8</sup>
- De gemeente zorgt voor **vergroening** van de openbare ruimtes op **bedrijventerreinen** en -zones en maakt afspraken met bedrijven om private ruimtes groen te maken.
- We laten de gemeente, overal waar het kan, tegels eruit wippen en vervangen ze met groen. We doen fanatiek mee met het **NK Tegelwippen**.





# LEVENDIGE & VEILIGE BUURTEN



We willen zorgen voor buurten waar wat te beleven is en we willen dat de stad een leuke plek is voor alle Haarlemmers.

## LEVENDIGE BUURTEN

- We verminderen segregatie in de stad door in te zetten op **gemengde buurten**.
- Bewoners weten heel goed wat er in hun wijk speelt en we willen daarom dat zij zoveel mogelijk **zelf beslissen over de inrichting van hun wijk**. We zorgen dat het project **Schalkwijk aan Zet ook start in andere delen van de stad**.
- We zorgen voor meer kunst & cultuur in de buurt. We stellen **ruimtes beschikbaar voor culturele ondernemers en cultureel talent**. We zetten gebouwen van de gemeente in, maar zorgen ook dat schoolgebouwen voor cultuur benut kunnen worden.
- We zetten ons in voor levendige "third places" (ontmoetingsplekken buiten werk en wonen om) die **groepen verbinden**. We zijn zuinig op deze plekken in bestaande buurten en geven er zo nodig een impuls aan. In nieuwe buurten reserveren we ruimte voor levendige third places.
- De publieke ruimte richten we in op **spontane ontmoetingen** en we zorgen voor **uitdagende speeltuinen en speelplekken** om samen te spelen.
- We zullen ons verzetten tegen de **privatisering van de publieke ruimte**, omdat wij uitsluiting willen voorkomen en een 'terrassificatie' van de binnenstad willen voorkomen.
- We zorgen in en rondom winkelstraten voor genoeg gratis zitplekken en ook waar nodig voor openbare toiletten die ook toegankelijk zijn voor mensen met een rollator of rolstoel en zijn uitgerust met babyverschoontafels.
- De **toegankelijkheid van de openbare ruimte** voor ouderen, kinderen en mindervaliden wordt onder de loep genomen. We maken een nieuwe agenda om de toegankelijkheid van de stad te verbeteren. In elk stadsdeel zorgen we voor tenminste één **alles dichtbij-cirkel**. Dit worden groene oases in de stad met

voorzieningen dichtbij (zie hoofdstuk Sociale zekerheid, zorg & welzijn).

- We introduceren ook **wooncirkels** waarin bewoners in de buurt zelfstandig wonen met begeleiding, variërend van een beetje tot zeer intensief. Wooncirkels bestaan uit geclusterde woonvormen en reguliere woningen. We stimuleren ontmoeting van bewoners van een wooncirkel onderling en ontmoeting met andere buurtbewoners.

## PARKEREN: MINDER BLIK OP STRAAT

Wij willen zorgen voor leefbare straten waar kinderen veilig kunnen spelen en waar ruimte is om veilig te lopen en fietsen. Daarom willen wij minder blik op straat.

- **Parkeerplekken** (op straat en in parkeergarages) **zijn er in de eerste plaats voor bewoners**. Voor bezoekers zetten we in op andere modaliteiten en met name fiets, bus en trein.
- We zorgen voor **slim autoparkeerbeleid**. Veel ruimte gaat nu op aan parkeerplekken, terwijl we deze ruimte ook voor andere functies zouden kunnen gebruiken (zoals meer **groen- of speelvoorzieningen, bredere fietspaden en ruimere stoepen**). Daarvoor starten nieuwe pilots waarbij we samen met bewoners per wijk willen ervaren wat de beste oplossing is voor de toekomst. Ook maken we experimenten mogelijk door auto's naar nabijgelegen parkeergarages te verplaatsen.
- Wij vinden een **derde parkeervergunning** niet meer van deze tijd in een stad als Haarlem: deze wordt dan ook **afgeschaft**. Voor een tweede parkeervergunning zal bewoners worden gevraagd de noodzaak ervan aan te tonen. Als die er niet is en er een tekort is aan parkeerplekken in de buurt, zijn aanvragers zelf verantwoordelijk voor een parkeeroplossing.
- **We bouwen veel woningen op plekken die al goed bereikbaar zijn met het OV**. Nieuwe woningen kunnen toe met een lagere autoparkeernorm.



## VEILIGHEID & OVERLAST

In vergelijking met andere grotere steden is het in Haarlem behoorlijk veilig. Dat neemt niet weg dat er sprake is van overlast en criminaliteit en dat niet alle Haarlemmers zich altijd veilig voelen. We blijven ons dus inzetten voor een veilige stad. Daarvoor moet de gemeente goed samenwerken met politie en brandweer, maar ook met woningcorporaties, scholen, zorgorganisaties en welzijnsorganisaties en natuurlijk met bewoners.

- We willen in Haarlem nog veel meer doen aan **preventie**. We willen voorkomen dat Haarlemmers die het moeilijk hebben, en daardoor soms overlast veroorzaken, afglijden naar crimineel gedrag.
- We blijven inzetten op de aanpak tegen **“high impact crimes”**.
- We pakken **jeugdcriminaliteit** stevig aan en geven perspectief aan jongeren die de fout in gingen om ze weer op het rechte pad te krijgen.
- We zorgen ervoor dat er **samen met bewoners** wordt gewerkt aan veiligheid. De **wijkagent** is daarvoor de spin in het web. We zorgen ervoor dat goede bewonersinitiatieven zoals de Buurtouders in Schalkwijk goed worden ondersteund.
- We willen dat iedereen zich veilig voelt op straat, ook in de avond. **We maken onveilige plekken veilig**. We zorgen voor voldoende verlichting, overzichtelijke fietspaden en wandelroutes, toezicht en starten een **Meldpunt Straatintimidatie**.
- **We verbeteren de verkeersveiligheid in de stad**. De snelheid in de bebouwde kom verlagen we stap voor stap naar maximaal dertig kilometer per uur, bij de herinrichting van straten maken we deze veiliger voor fietsers en voetgangers en we zorgen dat routes naar scholen nog veiliger worden.
- We zetten ons in voor een **levendig en veilig nachtleven** in Haarlem. Om het nachtleven van na het coronatijdperk een boost te geven, maakt de gemeente met culturele instellingen, horeca, bewonersorganisaties en bezoekers een nachtvisie. In de nachtvisie is veiligheid een belangrijk thema.
- Samen met GroenLinks namen we het initiatief voor een **vuurwerkverbod** in Haarlem, zonder uitzonderingsplekken. We houden hieraan vast, om letsel en stress bij mensen en dieren en vervuilde straten te voorkomen.
- We willen dat de gemeente de hondenbelasting gebruikt om te zorgen voor **effectief hondenbeleid** dat honden ruimte geeft, bijtincidenten voorkomt en zorgt voor een schone en poepvrije leefomgeving.
- De gemeente pakt overlast van meeuwen, ratten en andere plaagdieren aan.







## MOBILITEIT & BEREIKBAARHEID

Het wordt steeds drukker in de stad en dat merken we: het wordt voller op het fietspad, in het openbaar vervoer en op de autowegen, en 'even snel' bij het station je fiets parkeren lukt vaak niet. De groei van de stad en de nabijheid van het strand zorgen voor een toenemende druk op de bereikbaarheid van Haarlem. Hoewel we tijdens de coronacrisis hebben gezien dat het thuiswerken voor minder files en drukte in het openbaar vervoer zorgde, verwachten we dat bereikbaarheid van en mobiliteit in de stad ook de komende jaren belangrijke opgaven blijven. In de eerste plaats zet de PvdA in op het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en geeft de PvdA fietsers en voetgangers voorrang. Bovendien vindt de PvdA het belangrijk dat mobiliteit voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is.

---

### HAARLEM IN 2030

In 2030 is Haarlem een schone omgeving waarin het voor iedereen mogelijk is zich te verplaatsen op een duurzame en gemakkelijke manier. Voetgangers en fietsers krijgen prioriteit. Openbaar vervoer is toegankelijk en betaalbaar, bereikbaar, direct en aangepast aan de omgeving. De omgeving is vrij van fijnstof en verkeerslawaai. Voor Haarlemmers zijn de kust en de duingebieden goed bereikbaar. Vanuit de regio is de rest van Nederland en grote delen van Europa met openbaar vervoer op een comfortabele manier bereikbaar. Het werk is goed bereikbaar, zowel in Haarlem als in de steden daarbuiten (zoals Amsterdam, Hoofddorp, Leiden en Den Haag). Daar waar mogelijk zijn werken en wonen bij nieuwe ontwikkelingen gezamenlijk ontworpen, zodat de werkgelegenheid meegroeit met het aantal woningen.



## HAARLEM STAAT DE KOMENDE JAREN VOOR EEN ENORME OPGAVE

Haarlem is een **groeïende stad**. Bij deze stevige groei hoort een goede bereikbaarheid. Om groei mogelijk te maken willen wij voornamelijk inzetten op:

- Het stimuleren van het gebruik maken van het **openbaar vervoer**, met betere en snellere bus- en treinverbindingen. Dat willen we bereiken door bijvoorbeeld de frequentie van de intercity's te verhogen, op drukke stranddagen extra treinen te laten rijden, een snelle buslijn langs de A9 richting Amsterdam te maken en de Zuidtangent te 'vertrammen'. Mensen moeten snel en comfortabel van hun huis naar hun werk kunnen reizen of vrienden en familie kunnen bezoeken. Op dit moment is een rit met de auto vaak sneller en goedkoper dan wanneer men het openbaar vervoer pakt. Dat moet anders.
- **We willen voorrang geven aan de fiets- en voetganger** (langzaam verkeer), vooral in het centrum waar de ruimte schaars is.
- We willen **bouwen op plekken die al goed bereikbaar zijn**. Veel nieuwe woningen en andere ruimtelijke ontwikkelingen bouwen we in het centrum bij het NS-station en aan de oostzijde bij station Spaarnwoude (de Oostpoort). Daarnaast werken we samen met onder andere de provincie Noord-Holland aan een nieuw busstation bij de Schipholweg (Nieuw-Zuid). Nieuwe inwoners worden op deze plekken gestimuleerd om het openbaar vervoer te kiezen boven autobezit.
- We zorgen voor **schoon en duurzaam autogebruik** door meer elektrische laadvoorzieningen en stimuleren vormen van deelmobiliteit. Samen met andere overheden werken we ook aan betere doorstroming op het wegennet, door bijvoorbeeld het Rotteplein aan te pakken, het verkeer op de Randweg goed door te laten stromen (groene golf) en te pleiten voor een 'Velservoeg' (afrit A9 richting Velsen).
- **De coronacrisis veranderde ons mobiliteitsgedrag drastisch**. De komende periode zal blijken in hoeverre het thuiswerken structurele impact heeft op ons reisgedrag en hoe en waarop we moeten investeren als stad. Daarom willen wij hier een onderzoek naar laten doen, in samenwerking met de provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA).
- De gemeente versnelt de aanleg van glasvezelkabel voor **supersnel internet**, voor bedrijven en naar woonhuizen toe. De coronacrisis leerde ons dat veel kan via videobellen in plaats van reistijd maken voor een fysieke bijeenkomst.

## IN DE TOEKOMS MEER OPENBAAR VERVOER, FIETSEN, LOPEN EN MINDER AUTO (BEZIT)

Onze manier van verplaatsen zal de komende jaren langzaam maar zeker moeten veranderen. In veel wijken in Haarlem is de auto dominant. Wij zijn geen tegenstander van autobezit en -gebruik, maar is wel van mening dat we anders naar onze mobiliteit moeten gaan kijken.

- Om straten veiliger te maken, willen we in heel Haarlem (in de bebouwde kom) de **maximumsnelheid verlagen naar dertig kilometer per uur**. Naast de verbetering van de verkeersveiligheid, levert dit voordelen op voor de gezondheid van onze inwoners (schonere lucht en minder geluid). De maximumsnelheid van bussen in de binnenstad verlagen we ook naar dertig kilometer per uur.
- In het centrum blijven we inzetten op een **autoluwe binnenstad**. We zien erop toe dat we de doelen om **de binnenstad emissievrij** te maken op tijd realiseren. Om te ervaren hoe het is om ook in andere wijken van Haarlem te leven zonder een auto, organiseren we jaarlijks **een of twee autoloze zondagen**.
- We maken met hulp van de Fietsersbond een **'Deltaplan Fiets'** om de fiets de ruimte te geven binnen en buiten de stad.
  - We zorgen voor **veilige fietsroutes en fietsovergangen**. We geven speciale aandacht aan veilige schoolfietsroutes en onveilige overgangen zoals de fietstunnel naar NS-station Bloemendaal. We maken onveilige routes veilig voor gewone fietsen, maar ook voor bakfietsen.
  - **Rondom het centrum willen we een veilige en snelle fietsring maken**, waar bijvoorbeeld het drukke knelpunt bij het Kennemerplein (Bolwerken) onderdeel van uit maakt. Ook zetten we in op regionale snelfietsroutes, bijvoorbeeld richting Amsterdam, Schiphol en Leiden. Bovendien moet het makkelijker worden om je fiets bij een treinstation of bushalte veilig te parkeren en eventueel op te laden.
  - Bij de nieuwe contracten die de gemeente voor het onderhoud gaat sluiten, moet de **kwaliteit van het wegdek** voor fietsers en voetgangers op orde is. Dus geen kuilen en gaten meer, die weken op herstel wachten. Wij blijven er scherp op dat bij elke straatinrichting fietsers en voetgangers de hoogste prioriteit hebben.
  - We zorgen voor betere **parkeerplekken voor fietsen** in de binnenstad. Het liefst creëren we een fietsgarage in de kelder van het voormalige V&D-gebouw. We zorgen ervoor dat nu beschikbare stallingen echt gebruikt worden door ze te promoten. Net als in het stationsgebied zorgen we ervoor dat hinderlijk geparkeerde fietsen in winkelstraten in het centrum worden verwijderd, zodat deze straten voor iedereen toegankelijk zijn.





# WERK & ECONOMIE

In de coronatijd zagen we opnieuw dat een actieve overheid kan zorgen voor een weerbare economie en (grootschalige) werkloosheid kan voorkomen. Die actieve rol houden we vast op lokaal niveau. We werken samen met bedrijven en onderwijsinstellingen aan economische kansen en knelpunten. We werken aan voldoende goede banen en leiden jongere en oudere Haarlemmers goed op voor de economie van nu én van morgen. Werk zorgt voor plezier met collega's en biedt de mogelijkheid om je in, naast en via je werk te blijven ontwikkelen. Dat is belangrijk voor de waardigheid van mensen. Goed en eerlijk werk is daarom altijd belangrijker dan financieel gewin op korte termijn.



## WE DICHTEN DE KANSENKLOOF OP DE ARBEIDSMARKT

We staan voor de mensen die het niet krijgen aangewaaid. Als je ouders geld hebben en je in een dure buurt woont, dan liggen de kansen voor het oprapen. Kansen op een goede school, een mooie stage en een snelle eerste baan via je sociale netwerk. Voor jongeren die niet die kansrijke start hebben, vecht de PvdA. Zij moeten gelijke kansen krijgen. Juist voor hen moeten er stages zijn, juist zij moeten snel een eerste goede baan vinden, juist voor hen doet een goed minimumloon ertoe. Juist voor hen is het belangrijk dat werkgevers ook investeren in hun ontwikkeling. Te veel mensen willen dolgraag meedoen, maar staan aan de kant. In de economie van morgen doet iedereen mee. Volledige werkgelegenheid is en blijft het doel, met de zekerheid van een inkomen waarvan je kunt rondkomen en met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden.

- We **benutten de krappe arbeidsmarkt** om mensen aan de slag te krijgen, ook als ze nog niet 100 procent in het vacatureplaatje passen. We verleiden werkgevers en spreken ze zo nodig aan op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- We blijven investeren in het Participatiebedrijf om **mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt sneller aan de slag** te helpen. We matchen ook buiten de gemeentegrenzen, zorgen voor een snelle aansluiting op juiste ondersteunende scholing en spelen snel in op een vraag naar medewerkers van werkgevers. In de komende periode introduceren we een 'Kansacademie' voor leerwerkopleidingen. We hebben speciale aandacht voor vrouwen die tijdelijk uitvallen in de periode rond zwangerschap en bevalling en voor alleenstaande ouders met jonge kinderen.
- We **versterken de stagemogelijkheden** in de hele stad en dus ook bij de gemeente.
- We overleggen met onderwijsinstellingen over het mogelijk maken van **zomerstages**. In een aantal sectoren zijn er dan juist stagemogelijkheden.

- We zetten centraal wat een werkzoekende nodig heeft om een baan te vinden, dus **we denken niet vanuit de potjes, regelingen en schotten**.
- We zetten ons in voor een stad waarin iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt, met een fatsoenlijk inkomen: een **minimaal** uurloon van **veertien euro** en anders een **basisbaan**. De gemeente zorgt dat iedereen die voor haar werkt minimaal veertien euro per uur verdient. Of het nou gaat om de eigen ambtenaren of om ingehuurde mensen, die werken aan aanbesteed werk.
- We voeren een lokaal of regionaal keurmerk in voor bedrijven die aantonen dat iedereen **voor hetzelfde werk gelijk** wordt **beloond**.

## WERK VAN MAATSCHAPPELIJKE WAARDE BLIJFT LIGGEN

We willen werk waarderen om de bijdrage aan de samenleving, ook als de markt er niet voor wil betalen. Dat kost op korte termijn geld, maar het levert de samenleving uiteindelijk meer op.

- De gemeente maakt werk van **basisbanen**. Dit zijn banen die maatschappelijke meerwaarde hebben. Veel zinvol en maatschappelijk nuttig werk dat niet via de markt of vrijwilligerswerk wordt ingevuld blijft liggen. Tegelijkertijd biedt dit werk perspectief aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Denk bijvoorbeeld aan het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen, huiskamerassistentie in de zorg, wijkconciërges of het geven van computercursussen aan laaggeletterden. Het werk dat gepaard gaat met deze basisbanen kan worden uitgevoerd via wijkbasisbanen; dat is volwaardig werk, uitgevoerd tegen een beloning van tenminste het wettelijk minimumloon. Voor een deel financieren we dit via de uitkering, aangevuld met gelden vanuit private organisaties, (semi)publieke organisaties en/of van burgers.
- Niet iedereen heeft een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. Ook voor deze Haarlemmers zorgen we



dat zij kunnen **meedoen en van veel waarde kunnen zijn**.

- We zorgen ervoor dat de gemeente de **samenwerking** zoekt met **impactondernemers, werkgevers, werknemers en kennisinstellingen** om gemeentelijke doelen waar te maken.
- Impactondernemers ervaren schotten en bureaucratie in de gemeentelijke organisatie. We willen dat de gemeente vooral kijkt naar **hoe het wél kan**, zoals bij de Social Impact Bond die de gemeente met MEO, Pasmatch en de Rabo Foundation sloot. Zo kunnen de gemeente en impactondernemers elkaar aanvullen.

### SAMENWERKEN VOOR EEN STERKE ECONOMIE MET MEER BANEN

Werk met elkaar aan een lerende stad: de banen van morgen zijn anders dan die van vandaag. We zetten ons ervoor in dat bedrijven, onderwijsinstellingen en de gemeente samen zorgen dat Haarlem goed inspeelt op de economie van morgen. En dat we de mensen echt van werk naar werk helpen. Versterk zo nodig hun skills met opleidingen, ook tussen banen in. De Waarderpolder laat mooie initiatieven zien met veel potentie voor de toekomst. Met als achtergrond de grote vraag naar technische medewerkers en nieuwe medewerkers voor handwerk, zetten de gezamenlijke ondernemers zich in voor het bieden van stages. Dat is goed voor de jongeren die ervaring opdoen, goed voor de bedrijven die jongeren zo kunnen enthousiasmeren voor het bedrijf. Met het Citylab werken ze samen met gemeente en onderwijsinstellingen aan duurzame innovatie. En MAAK, voor innovatieve, circulaire maakindustrie. Plekken zoals het C-district, Oerkap, de Koepel en de Lichtfabriek zinderen van de energie.

- Vernieuwende initiatieven als de **Kansacademie** helpen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt sneller aan de slag via een leerwerkopleiding. Dit doen we door bijvoorbeeld ook buiten de gemeentegrenzen ondernemers en werkzoekenden bij elkaar te brengen

en door beter passende opleidingen aan te bieden. Dat gebeurt nu al voor de horeca. We willen op de manier van de Haarlemse Horeca Academie ook ondernemers en mensen die werk zoeken bij elkaar brengen in andere sectoren. Bijvoorbeeld in de bouw, techniek, onderwijs en zorg.

- De goede initiatieven rond stages en duurzame innovatie uit het Convenant Waarderpolder versterken we waar het kan: dat helpt jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om aan de slag te komen. Het **Citylab** krijgt een boost voor het realiseren van een aantal maatschappelijk waardevolle ideeën. Dat gebeurt met een budget of in uren van de samenwerkende organisaties.
- We dagen De Koepel, Oerkap en het C-district uit samen meer mooie dingen te doen rond **cultuur en innovatie**.
- Wij willen dat de gemeente met **ondernemersambassadeurs** gaat werken. Ze zijn het aanspreekpunt voor de ondernemers, weten of vinden de weg in de gemeente om dingen voor elkaar te krijgen, helpen de gemeente om initiatieven op zo'n manier op te zetten, waardoor ondernemers hun bijdrage kunnen leveren. Ze hebben bijvoorbeeld overzicht over leegstaande gebouwen, waar startups een tijdje aan de gang kunnen.
- De gemeente gebruikt haar **inkoopkracht voor maatschappelijke doelen**, door eisen te stellen aan het bedrijf dat de opdracht krijgt: het leveren van een maatschappelijke bijdrage als onderdeel van de opdracht, bij de inkoop/aanbesteding van werken, diensten of leveringen. Deze sociale/maatschappelijke bijdrage bestaat uit het inzetten van een bepaald aantal of percentage personen uit (potentieel) kwetsbare groepen bij het vervullen van de opdracht. Het doel van SROI is om zoveel mogelijk mensen die zonder re-integratiesteun niet of moeilijk aan werk komen, aan werk of werkervaring te helpen. Het kan hierbij gaan om arbeids-, stage-, of leerwerkplekken.







Haarlem is een van de beste plekken om op te groeien als kind. Haarlem en de regio hebben een fantastisch aanbod aan basisscholen, kinderdagverblijven, sportverenigingen en speeltuinen. Daarbij, of mede daardoor zijn er erg lage scores op overgewicht en depressies en angststoornissen. Toch zien wij ruimte voor verbetering. Dat het gemiddeld goed gaat met kinderen betekent niet dat het goed gaat met ieder kind. Ook in Haarlem blijken de wijk, het inkomen van ouders en het geslacht belangrijke voorspellers voor de latere economische positie.<sup>x</sup>

### WE DICHTEN DE KANSENKLOOF VIA ONDERWIJS

Het Rijk stelt in totaal zes miljard euro beschikbaar om de leerachterstand door de coronacrisis weg te werken. Dat bedrag komt neer op minimaal 700 euro per leerling voor de periode 2021-2022. Na 2022 stopt de extra inzet en dat is doodzonde, want deze eenmalige investering is structureel nodig.

- Als het Rijk geen vervolg geeft aan de aanpak (zo ziet het er naar uit), willen wij het gemeentelijke **budget voor onderwijskansen verdriedubbelen** van 1,6 miljoen euro naar 4,8 miljoen euro per jaar. Dit zorgt ervoor dat scholen meer structureel kunnen investeren. Geen tijdelijke, private bedrijven die voor hoge prijzen schaduwonderwijs geven, maar vaste mensen die langdurig verbonden zijn aan de school en de leerlingen. Zo investeren we in gelijke kansen en in de kwaliteit van het onderwijs.
- De gemeente gaat nog meer dan nu **ongelijk investeren**, zodat geld terecht komt op de plek waar het hardst nodig is. Het aantal kinderen met een risico op onderwijsachterstanden bepaalt welk bedrag voor een school of scholengemeenschap beschikbaar is. De scholen zijn vrij om invulling aan interventies te geven, zoals via High Dosage Tutoring, onderwijstijdverlenging, school- en studiekeuze, voor- en vroegschoolse educatie en meer.
- We zetten ons in voor een **noodplan tegen de personeelstekorten in het onderwijs en de kinderopvang**, met aandacht voor studiekeuze, reiskostenvergoeding, gratis parkeervergunningen en huisvesting.
- We geven de jongste Haarlemmers een goede start door te investeren in de **voor- en vroegschoolse educatie** (vve). Alle kinderen vanaf twee jaar krijgen de mogelijkheid om minstens vier dagdelen deel te nemen aan een vve-traject. Ouders met een laag inkomen hebben gratis toegang.

- We maken het mogelijk om kinderen **24 uur bij de opvang** te kunnen brengen voor ouders die allebei nachtdiensten moeten draaien.
- Kinderen en jongeren moeten zich altijd **veilig** kunnen voelen **op school en in de buurt**. Scholen maken beleid om iedereen zich thuis te laten voelen en om kansen gelijk te verdelen. We zorgen ervoor dat wijkagenten, schoolbesturen en de gemeente intensief samenwerken.
- De problematieken waar sommige schoolgaande kinderen mee te maken krijgen, staan niet op zichzelf. Zij worden thuis, op straat, op de club en op school beïnvloedt binnen allerlei netwerken. Kwetsbare jongeren moeten op al deze terreinen ondersteund worden als dat nodig is, want complexe vraagstukken vragen om een **multidisciplinaire aanpak**. De gemeente ziet erop toe dat alle nodige zorg (schoolarts, leerplicht, Centrum voor Jeugd en Gezin etc.) voor de school makkelijk bereikbaar zijn en dat zorgaanbieders en hulpverleners met elkaar overleggen om de casus van een kind te bespreken.
- De PvdA wil stimuleren dat alle kinderen en jongeren zich in een veilige omgeving kunnen ontwikkelen tot wereldburgers. Scholen die kiezen voor evidence-based **burgerschapbeleid en anti-pestbeleid** krijgen voorrang bij subsidieaanvragen.
- De ene leerling ontwikkelt zich sneller dan de ander. Daarom vinden we het belangrijk dat er in onze gemeente ook de mogelijkheid komt om langer over de brugklas te doen. Dit kan via aan een Junior High model (**verlengde brugklas**). In onze regio bestaat deze mogelijkheid nog niet. De PvdA wil in gesprek met schoolbesturen om te onderzoeken welke scholen hier geschikt voor zijn. We vinden ook dat de gemeente in middelen moet voorzien om deze verlengde brugklas mogelijk te maken.
- Het is de ambitie van de gemeente om in 2030 **alle kinderen een gezond(er) gewicht** hebben. Dit is onderdeel van de Haarlemse Preventiedeal (zie het volgende hoofdstuk).



## ONDERWIJSHUISVESTING

In en om de school is er ruimte om te leren, om te spelen, om kennis te maken met cultuur en om te sporten. Scholen en hun omgeving moeten schoon en duurzaam zijn. Het is onze ambitie om de kwaliteit van schoolgebouwen op orde te hebben. In Haarlem is het nodig om in de komende jaren tientallen miljoenen euro's extra in onderwijshuisvesting te investeren. Wij zorgen ervoor dat de gemeente die investeringen ook echt doet! We maken een nieuw masterplan onderwijshuisvesting met ruimte voor extra investeringen:

- We gaan daarbij uit van een zogenaamde **'total cost of ownership'**. Dat betekent dat we gemeentelijk geld dat beschikbaar is voor nieuwbouw of renovatie optimaal combineren met geld dat onderwijsinstellingen beschikbaar hebben voor onderhoud en energie.
- Uitgangspunt is dat **schoolgebouwen energieneutraal** worden **gebouwd**. De onderhoudskosten die schoolbesturen daarmee besparen, gebruiken we voor extra investeringen in het schoolgebouw, leeromgeving en de uitstraling van de school in de buurt.
- **Schoolgebouwen vormen het hart van een buurt.** De school is dé plek waar kinderen, jongeren, ouders en buurtgenoten samenkomen. Schoolgebouwen en schoolpleinen zijn ook voor- en na de lestijd open. Er is plek voor de naschoolse opvang, voor de schoolarts, voor taallessen voor volwassenen, voor zomerscholen voor jong en oud.
- We bouwen scholen met genoeg ruimte om **onderwijs te combineren met kinderopvang, buitenschoolse opvang, jongerenwerk en jeugdzorg.**
- We maken geld beschikbaar maken om **schoolpleinen groener te maken**. Dit is goed voor de uitstraling en voor het dempen van schoolgeluiden. Naast groene pleinen willen we zoveel mogelijk **groene schooldaken, met zonnepanelen.**
- Het coalitieakkoord uit 2018 gaat uit van het ontwikkelen van een zogeheten **Junior High in Schalkwijk**. In dit groeiende deel van Haarlem is nog weinig aanbod van middelbaar onderwijs. In de komende raadsperiode zetten wij ons in om een investeringsbesluit te kunnen nemen om de school er daadwerkelijk te laten komen.

## HAARLEM TAALSTAD

Als het om laaggeletterdheid gaat, tonen landelijke cijfers een verontrustend beeld. Het aantal laaggeletterde kinderen neemt toe. We zien dat het percentage leerlingen dat het basisonderwijs laaggeletterd verlaat stijgt. In het middelbaar onderwijs is het beeld nog slechter. Het percentage laaggeletterde 15-jarigen neemt snel toe: van 11,5 procent in 2003 naar 17,9 procent in 2015! Nederlandse leerlingen hebben opmerkelijk weinig plezier in lezen. In geen van de vijftig landen uit de PIRLS-studie lezen leerlingen met zo weinig plezier als in Nederland. Voor

lezen en schrijven geldt 'use it or lose it'. Tussen 1994 en 2012 steeg het percentage laaggeletterden onder 45-plussers van 9,4 naar 11,9 procent. Terwijl het aantal laaggeletterden dus stijgt, zien we ook dat goed lezen en schrijven zo ontzettend belangrijk is om mee te komen in deze samenleving. Daarom zetten we de komende vier jaar stevig in op een aanpak van laaggeletterdheid. We maken lezen en schrijven weer leuk! Juist in Haarlem kunnen we het tij keren. Haarlem heeft een rijke taalgeschiedenis: de zogenaamde uitvinder van de boekdrukkunst, het A-Z monument voor tekstschrijver Lennaert Nijgh, schrijvers, zangers, cabaretiers, journalisten.

- We zetten ons in om de vestigingen van de **bibliotheek te vernieuwen**. Het gaat ons niet alleen om de bibliotheek in het centrum, maar juist ook om de locaties in Noord, Oost en Schalkwijk. Dit worden een prachtige plekken in de stad met volop ruimte om te werken, te studeren en gewoon te lezen. Daarnaast is er ruimte voor debat en cultuur en om nieuwe mensen te ontmoeten. Kortom, plekken voor persoonlijke groei voor alle Haarlemmers.
- Voor alle leeftijden, van kinderopvang tot volwassenenonderwijs, is er aandacht voor taal en het **verbeteren van de taalvaardigheid**. De bibliotheek vervult een belangrijke functie bij de aanpak van taalachterstanden, zowel bij leerlingen als ouders.
- De PvdA staat voor een actief taalprogramma. Taal is niet alleen lezen en schrijven, maar ook spreken, luisteren, schrijven, muziek, dans en beeldtaal: filmen, tekenen. We **stimuleren avondscholen en zomerscholen**, waarvoor we schoolgebouwen willen gebruiken. De gemeente helpt om vrijwilligers en beroepskrachten om zich te ontwikkelen als taaldocenten.
- Jaarlijks organiseren we het **leesfestival**, samen met literaire organisaties, bibliotheken, theaters en scholen, waarin alle inwoners in de meest uiteenlopende en vernieuwende vormen met taal in aanraking komen.

## JEUGDZORG

Voor kinderen en jongeren waar zaken misgaan, is snel goede hulp of zorg nodig. Kinderen en jongeren wachten gemiddeld ruim tien maanden op jeugdzorg. De wachttijden zijn een groot probleem met in potentie destructieve gevolgen voor kinderen en jongeren en hun omgeving. Met 44 procent van de kinderen en jongeren gaat het door het wachten slechter. Het terugdringen van de wachttijden voor jeugdzorg is voor ons een topprioriteit. We zorgen voor specialistische zorg als het echt nodig is en zetten krachtiger in op preventie en tijdige signalering.

- Er zijn steeds meer kleine aanbieders van jeugdzorg die enkel gericht zijn op winstmaximalisatie en zorg bieden van twijfelachtige kwaliteit. Deze zorgaanbieders lossen geen problemen op, maar zijn onderdeel van het probleem. We geven de **jeugdzorg weer zoveel mogelijk in handen van publieke organisaties**,

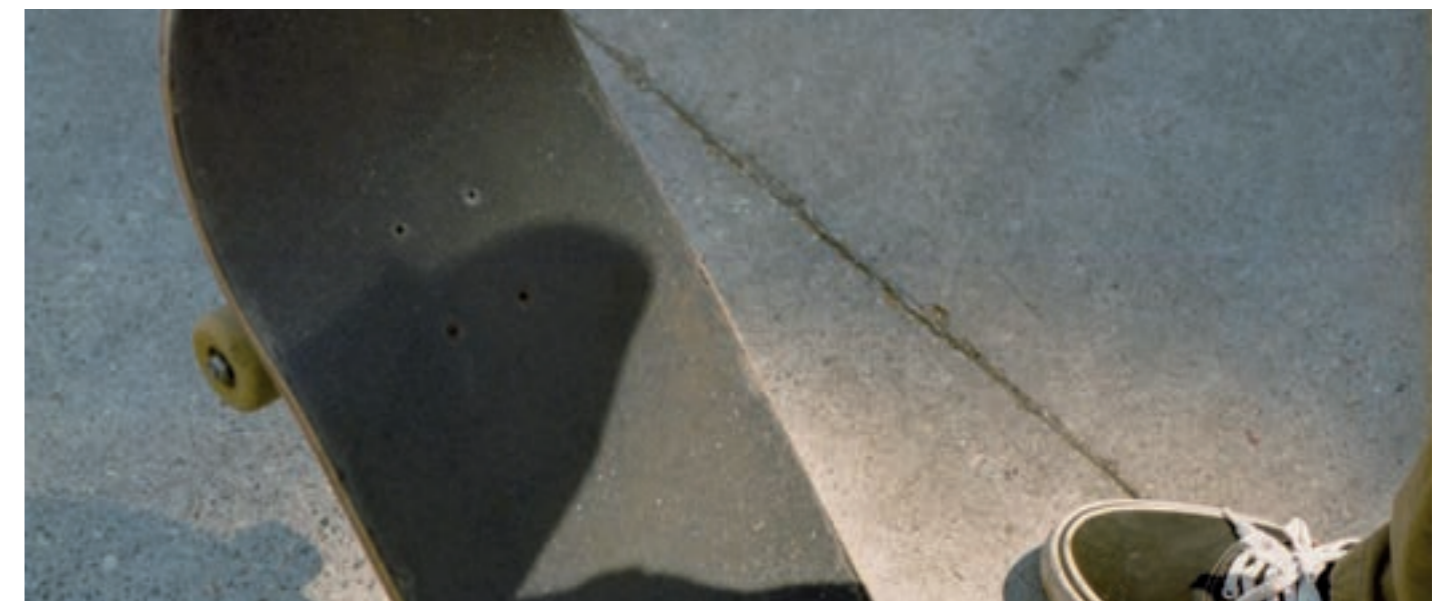
- waarmee we kunnen samenwerken op basis van onderling vertrouwen.
- We maken **procedures eenvoudiger** en werken **regionaal of zelfs bovenregionaal** samen. Zo kunnen zorgaanbieders meer tijd besteden aan waar het echt om gaat, onze kinderen.
- Zonder visie op **preventie** blijft jeugdzorg dweilen met de kraan open. We voorkomen dat specialistische zorg nodig is door krachtiger in te zetten op preventie en tijdige signalering. De gemeente werkt samen met scholen, centra voor jeugd en gezin, huisartsen, de sociale wijkteams en zorgaanbieders aan een preventieve aanpak. Zo draaien we langzaam maar zeker de kraan dicht.
- Totdat de wachttijden voor jeugdhulp zijn teruggebracht naar een acceptabel niveau rapporteert de gemeente maandelijks over de stand van zaken. Zo blijven we **dicht op de bal** en grijpen we snel in als extra maatregelen nodig zijn.
- We vinden dat een **beperkt budget geen belemmering** mag zijn om de zorg te leveren die kinderen of jongeren echt nodig hebben. Dit kan betekenen dat de gemeente zelf zijn inkomsten moet vergroten om te zorgen voor en tijdige zorg voor onze jongeren.
- Kindermishandeling en seksueel geweld zijn tijdens de pandemie fors toegenomen. De gemeente geeft **blijvende ondersteuning aan het regionaal centrum voor kindermishandeling en seksueel geweld** en zorgt ervoor dat meldingen bij Veilig Thuis snel en effectief worden afgehandeld.

## SPORT & SPEL

Sport is bij uitstek een sociale aangelegenheid. Samen een doel bereiken en gebruik maken van ieders kwaliteiten. De PvdA blijft zich sterk maken voor een gezonde, gelijkwaardige en gelukkige samenleving. Sport is een

essentieel onderdeel van het bereiken van dit doel. De gemeente kan en moet hierbij een grote rol spelen.

- Elk kind moet kunnen sporten. Daarom willen we een **uitbreiding van het jeugdportfonds**, zodat meer kinderen uit gezinnen met een laag inkomen tegen een lagere contributie kunnen sporten. Dit geldt zeker voor goed leren zwemmen en bijhouden door het vaak te doen.
- Sport en de sportverenigingen verbinden Haarlemmers. Daarom zorgen we ervoor dat de binnen- en buitensportaccommodaties goed worden onderhouden. We investeren in het vernieuwen, verduurzamen en verbeteren van sportvoorzieningen zoals sporthallen, sportvelden, kleedkamers en de zwembaden.
- Ook de **speeltuinverenigingen verdienen onze steun**. We verhogen de gemeentelijke bijdrage zodat zij met regelmaat kunnen investeren in nieuwe en veilige sporttoestellen.
- We maken een visie op voorzieningen voor Urban Sports (zoals skaten, BMX'en, steppen en freerunnen) en investeren in de realisatie daarvan.
- We realiseren in de komende raadsperiode minimaal één openbaar en gratis **pierenbadje voor peuters en kleuters** met toezicht in één of meer van onze stadsparken.
- Niet alleen voor kinderen is sport belangrijk, ook voor volwassenen. De gemeente moet daarom de **openbare ruimte aantrekkelijk maken voor bewegen** voor alle Haarlemmers. Het plaatsen van fitnessstoestellen en het aanleggen van hardlooptroutes zijn hier een goed voorbeeld van.
- We zetten ons om alle **sportverenigingen en sportlocaties** in Haarlem op korte termijn **rookvrij** te maken.





Sociale ongelijkheid leidt tot grote verschillen in levensverwachting. Dat accepteren we niet. De hoogste inkomensgroepen leven in ons land gemiddeld zeven jaar langer dan de laagste inkomensgroepen. Het verschil in het aantal gezonde levensjaren is ruim achttien jaar. Wie in armoede leeft, is vaker ongezond. Kinderen die in armoede opgroeien, hebben vaker een ongezonde leefstijl. Bij baby's van vier maanden met arme ouders is al vaker overgewicht te zien. We dichten deze gezondheidskloof door goede zorg en ondersteuning voor Haarlemmers die het nodig hebben. Maar we beginnen al eerder, met preventie.



## PREVENTIE, PREVENTIE, PREVENTIE

De gemeente kan de preventieve aanpak een impuls geven. Door vol in te zetten op preventie kunnen we nog veel gezondheidswinst halen en veel levens verbeteren. Zo dichten we de gezondheidskloof:

- De gemeente sluit een **Haarlemse Preventiedeel** met bewonersorganisaties, zorgverzekeraars, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, scholen(gemeenschappen), woningcorporaties, horeca en supermarkten met een agenda per stadsdeel. Het gaat om het preventief tegengaan van een ongezonde leefstijl, armoede- en schuldenpreventie, passende huisvesting, oplossen van eenzaamheid. Op al deze terreinen zijn effectieve programma's ontwikkeld die we ook in Haarlem kunnen inzetten.
- De gemeentelijke uitgaven aan preventie mogen substantieel toenemen. We investeren op plekken waar het het hardst nodig is. Deze extra investeringen werken als vliegwiel om andere organisaties in de Preventiedeel mee te laten investeren. **Samen investeren** we niet alleen meer, maar ook slimmer. Zo kunnen gemeentelijke investeringen in huishoudelijke hulp zorgen voor besparingen bij zorgverzekeraars doordat zwaardere zorg kan worden voorkomen. De preventiedeel zorgt op termijn ook voor lagere kosten op posten zoals bijstand, minimabeleid, Wmo, jeugdzorg en maatschappelijke opvang.
- Ook bij succesvolle preventie blijft het essentieel dat Haarlemmers de zorg en hulp krijgen die zij nodig hebben. Ons zorgsysteem is ingewikkeld. Bij een complexe zorgvraag is het soms moeilijk tijdig de juiste zorg te krijgen. De sociale wijkteams en centra voor Jeugd en Gezin zijn er om te helpen. Via deze teams bouwen we aan **sociale netwerken in de wijk** om problemen van bewoners tijdig te signaleren.

- Via het woonbeleid van de gemeente zorgen we voor een **gemengde buurten** en verkleinen we de segregatie in de stad. Gemengde wijken helpen ook om gemengde scholen voor elkaar te krijgen. Tegelijkertijd zorgen we voor een eerlijke verdeling van voorzieningen over de stad.

## ARMOEDE EN SCHULDEN

Voor de PvdA is armoedebestrijding een van de belangrijkste onderdelen van sociaal beleid. Niemand kiest voor armoede. Toch kan het iedereen overkomen. Voorkomen van armoede is een belangrijke gemeentelijke taak. Als deze situatie zich toch voordoet moeten wij onze stadgenoten helpen, zodat iedereen een menswaardig bestaan kan leiden. Als er kinderen in het spel zijn, is extra aandacht nodig. Iedereen moet mee kunnen doen in onze maatschappij, ongeacht de dikte van de portemonnee van de ouders.

- Elf procent van de Haarlemse kinderen groeit op in armoede. Dat zijn gemiddeld twee of drie kinderen per schoolklas. In Meerwijk en Boerhavewijk gaat het zelfs om één op de drie kinderen. **We zorgen ervoor dat in 2030 geen enkel Haarlems kind meer in armoede opgroeit.** Dit doen we in nauwe samenwerking met de Haarlemse Alliantie tegen Kinderarmoede. Kinderarmoede krijgt een prominente plek in de Preventiedeel.
- **De inkomensgrens om gebruik te maken van minimaregelingen verhogen we van 120 naar 130 procent van het wettelijk sociaal minimum.** Op deze manier kan de gemeente bijvoorbeeld meer 'werkende armen' ondersteunen.



- **We blijven de minimaregelingen promoten** zodat iedereen die er recht op heeft er gebruik van maakt.
- De laatste jaren zette de gemeente snelle stappen op het gebied van schuldhulpverlening. De **NewFuture**-aanpak was een succes en er werd met meer partijen samengewerkt om schulden snel aan te pakken. De komende jaren willen we dat blijven verbeteren. Zo willen we het **toegangsproces tot schuldsanering versnellen**.
- Wij willen opnieuw een **stadskredietbank** oprichten voor mensen met nog beperkte schulden. Deze bank kan de schulden aflossen en maakt voor hen een aflossingsschema op maat. De stadskredietbank kan voor Haarlemmers die het lastig vinden om met geld om te gaan ook preventief een **'ontzorgrekening'** openen, geïnspireerd op het Huishoudboekje in Utrecht.<sup>1</sup>
- Voor inkomens tot 130 procent van het minimuminkomen wordt **geen eigen bijdrage voor de Wmo gevraagd**. Een vergoeding via de bijzondere bijstand is dan niet langer nodig.
- De gemeente start met dierenartsen in Haarlem een **dierenartsregeling** voor armere Haarlemmers. Hoge zorgkosten voor dieren kunnen mensen in de problemen brengen en daarmee voor schulden én kunnen zorgen voor dierenleed. Veel andere steden hebben dit allang.
- Met de Haarlemse woningcorporaties sluiten we een **woonlastendeal** om de financiële situatie van arme huurders te verbeteren en om energie-armoede op te lossen. We voeren ook een witgoedregeling in waarmee Haarlemmers met een kleine portemonnee oude energie slurpende apparatuur door energiezuinige varianten kunnen vervangen.
- Voor kinderen uit armere gezinnen willen we het **jeugdsportfonds** uitbreiden. Zo wordt het mogelijk om tegen een lagere contributie te sporten en te zwemmen.
- We zorgen in buurthuizen, scholen en openbare toiletten voor **weggeefkastjes met maandverband, tampons en condooms**.
- We zetten ons in om de voedselbank overbodig te maken.

## MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING EN JEUGDZORG

De gemeente is verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De gemeente ontvangt hiervoor te weinig financiële middelen en steun vanuit de Rijksoverheid. Wij vinden dat het beperkte budget nooit een belemmering mag zijn om de zorg te leveren die iemand echt nodig heeft. Iedere burger moet erop kunnen vertrouwen dat hij of zij zorg krijgt als die objectief noodzakelijk is. Dit kan betekenen dat de gemeente zelf zijn inkomsten moet vergroten om te zorgen voor goede en tijdige zorg voor stadgenoten met een

ondersteuningsvraag. Wij vinden dat maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg belangrijke publieke voorzieningen zijn zoveel mogelijk uitgevoerd moeten worden door publieke organisaties. In de huidige situatie wordt de onderlinge afstemming van vraag en aanbod te sterk overheerst door doorgeschoten marktdenken. In de zorg gaat om samenwerken en niet om concurreren! In de verwervingstrajecten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg moet er dan ook alles aan gedaan worden om perverse marktprikkels te elimineren en te zorgen dat we een stelsel krijgen dat effectief en efficiënt de problemen oplost, een stelsel waar we trots op kunnen zijn.

- De **toegang** tot maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp mag nooit worden beperkt door eigen bijdragen.
- De gemeente contracteert alleen die zorgaanbieders, die voldoen aan **vooraf vastgestelde kwaliteitsnormen** en voldoen aan het inkoopbeleid.
- De gemeente zet zich in **om in contact te komen en te blijven met zorgwekkende 'zorgmijders'**, zodat zij hulp krijgen om hun leven weer op de rit te krijgen.
- De gemeente en zorgaanbieders houden rekening met **laaggeletterdheid** van een deel van de zorgvragers. We maken de toegang tot zorg en ondersteuning eenvoudiger. Zorgvragers kunnen de gemeente op allerlei laagdrempelige manieren goed bereiken: online, door te bellen of via de sociale wijkteams.
- We zorgen ervoor dat de gemeente **mantelzorgers** goed ondersteunt.
- De gemeente stimuleert het tot stand komen van **zorgcoöperaties** waarmee bewoners directe zeggenschap krijgen over de voorzieningen in hun buurt.
- Voor een deel staan we - als het gaat om maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg - voor dezelfde opgaven, maar er zijn ook duidelijke verschillen. De specifieke inzet die zich richt op goede jeugdzorg beschrijven we in het hoofdstuk Onderwijs, Jeugd & Sport.

## VERGRIJZINGSPROOF HAARLEM

Haarlem vergrijsst en we zijn nog niet klaar om de vergrijzing op te vangen. De vergrijzing is een volkshuisvestelijke uitdaging. Door slecht aanpasbare woningen, ver van voorzieningen, kunnen ouderen zich steeds minder thuis voelen en geïsoleerd raken en daardoor vereenzamen. Maar de vergrijzing is ook een kans. Door aantrekkelijke en betaalbare woningen te realiseren zorgen we voor doorstroming en komen er woningen vrij. Dat is weer goed nieuws voor starters. In 2020 nam de Haarlemse gemeenteraad ons initiatiefvoorstel aan om te (ver)bouwen aan een vergrijzingsproof Haarlem.<sup>i</sup> Daarin schreven wij onze regionale visie op ouderenhuisvesting en huisvesting voor mensen met een mobiliteitsbeperking op. Deze visie willen we in de komende jaren waar gaan maken.

- We sluiten een **stadsdeal ouderenhuisvesting** met zorgaanbieders, woningcorporaties en ouderenorganisaties, waarin we afspraken maken over de opgave. In het bouwprogramma reserveren we ruimte voor speciale woonvormen voor ouderen.
- We zetten in op de realisatie van gelijkvloerse woningen waar empty nesters en mensen met een mobiliteitsbeperking hun oude woning graag voor willen verruilen. We richten ons niet direct op kwetsbare ouderen, maar op ouderen die nu gezond en ondernemend zijn. De woningen zijn wel klaar voor hun toekomst en we realiseren ze zoveel mogelijk in groene **alles dichtbij-cirkels**, vlakbij voorzieningen.
- In plaats van dure aanpassingen aan woningen, zoals trapliften (die in de praktijk vaak maar kort worden gebruikt), maken we het **makkelijker om door te stromen** naar een gelijkvloerse woning in de buurt. Dit bespaart de gemeente geld, dat we vervolgens willen investeren in huisvesting voor ouderen en mensen met een mobiliteitsbeperking. De **verhuisvergoeding** binnen de regeling Ouder worden & prettig wonen brengen we terug.
- In Haarlem wonen veel ouderen in grote eengezinswoningen, die niet willen verhuizen.

Woningsplitsen kan een mogelijkheid zijn om **langer zelfstandig wonen** mogelijk te maken. Net als in andere gemeenten kunnen wij – als het technisch mogelijk is – woningsplitsen in deze situaties stimuleren. De benedenwoning wordt dan volledig geschikt gemaakt voor om er zelfstandig te blijven wonen en boven komt een jongere wonen, waarvan ook verwacht wordt dat hij of zij een beetje omkijkt naar de oudere(n).

- Ouderenzorgaanbieders in Kennemerland deden in 2021 een dringende oproep aan gemeenten in de regio om een dreigend tekort aan huisvesting te voorkomen.<sup>i</sup> We zorgen via de stadsdeal of regiodeal ouderenhuisvesting dat er **geen tekorten aan wooneenheden voor verpleegzorg** ontstaan.
- We onderzoeken ook of een **zorghotel** te realiseren is. Dit is een plek waar ouderen die niet naar huis kunnen, nadat zij uit het ziekenhuis zijn ontslagen, tijdelijk kunnen verblijven.
- We ontwikkelen een woonconcept voor ouderen die **'transnationaal wonen'**. Dat wil zeggen ouderen die een deel van het jaar in Nederland wonen en een deel van het jaar in het buitenland. De vrijkomende woningen kunnen we beter benutten.





## DIVERSITEIT & INTEGRATIE

We willen een stad zijn waar iedereen meetelt. Wij Haarlemmers vormen samen een bonte mix als het gaat gender, seksualiteit, geloof, afkomst, loopbanen, studieachtergronden en meer. Die bonte mix is ons veel waard. Het zorgt voor interessante ontmoetingen en nieuwe ideeën. Wij blijven ons inzetten voor een stad waar iedereen zichzelf kan zijn. In onze stad is geen ruimte voor discriminatie en racisme en we blijven knokken voor emancipatie en gelijkwaardigheid. We willen groepen met elkaar verbinden en eraan bijdragen dat Haarlemmers voor elkaar opkomen en naar elkaar omkijken. Dat doen we ook door nieuwe Haarlemmers onze taal te leren en ze wegwijs te maken in onze stad.



## VOOR ELKAAR OPKOMEN

We komen op voor de rechten van iedereen. Gelijkheid en vrijheid zijn de basis voor de rechtstaat en van onze samenleving. Dat doen we op deze manier:

- We kijken niet weg en nemen de verantwoordelijkheid om op te treden tegen (institutioneel) racisme, xenofobie, machtsmisbruik en discriminatie. **We nemen stelling** tegen mensen die niet tolerant en discriminerend naar anderen zijn.
- We werken samen met het Bureau Discriminatiezaken Kennemerland om discriminatie tegen te gaan en maken voor de komende vier jaar een **antidiscriminatie-agenda**, in ieder geval gericht op werk, wonen en uitgaan.
- We willen dat de gemeente ervoor zorgt dat vrouwen ongehinderd de **abortuskliniek Bloemenhove** kunnen bezoeken door een **ruime bufferzone voor demonstranten** en een vrije route van het station en de bushalte naar de kliniek.
- We erkennen dat binnen overheidsorganisaties institutioneel verankerde vormen van discriminatie voorkomen. Daarom voeren we een actief **diversiteitsbeleid** voor de eigen organisatie en passen we dit toe als voorwaarde bij het subsidie- en inkoopbeleid. Voor onze samenwerkingspartners zoals de politie en woningcorporaties stimuleren we dit ook.
- Met Haarlemse werkgevers sluiten we een akkoord met duidelijke doelstellingen om te zorgen voor **diverse en inclusieve werkplekken**.
- Mensen met een buitenlands klinkende naam worden vaker afgewezen voor een huurhuis dan mensen met een Nederlands klinkende naam. We zetten ons extra in om **discriminatie op de huurmarkt** te voorkomen. We starten met een huurteam en introduceren verhuurdersvergunningen. Discrimineer je? Dan ben je je vergunning kwijt.
- We voeren een lokaal of regionaal keurmerk in voor bedrijven die aantonen dat iedereen **voor hetzelfde werk gelijk** wordt **beloond**.
- Haarlem is een **regenbooggemeente** en dat steunen we van harte! Iedereen moet zich thuis kunnen voelen, ongeacht seksuele en genderidentiteit. We zorgen voor een structurele roze agenda voor het onderwijs, het verenigingsleven en verzorgingstehuizen in de gemeente.
- We zetten ons ook in voor andere groepen die niet vanzelfsprekend mee kunnen komen in de stad. Zo willen we ervoor zorgen dat Haarlemmers met **een lichtere of zwaardere verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of psychische kwetsbaarheid** volwaardig mee kunnen doen in de samenleving.

- **We maken vrouwelijke rolmodellen zichtbaar**, ook op plekken die op het eerste gezicht misschien niet opvallen. We stimuleren welzijnsorganisaties om vrouwen met elkaar in gesprek te brengen over hun positie in de maatschappij. We vernoemen meer straten naar vrouwelijke rolmodellen, zoals Elizabeth Schmitz, de eerste vrouwelijke burgemeester in Haarlem.

## DE NIEUWE INBURGERINGSWET

De nieuwe Inburgeringswet biedt kansen om nieuwkomers beter op te vangen in de lokale samenleving. Werken en de taal leren kan worden gecombineerd en de directe toegang tot arbeidsmarkt en scholing brengt mensen met elkaar in contact. We starten zo vroeg mogelijk met inburgering en maken ze wegwijs in onze stad.

- We creëren de condities om **al voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning** de taal te leren en mee te doen in de stad. We starten een programma, gericht op ouders van leerplichtige kinderen, dat ervoor zorgt dat zij samen naar school gaan en samen de taal leren.
- Dat stimuleert de taalontwikkeling buiten school, en de ouderbetrokkenheid bij school.
- Samen met bedrijven en organisaties organiseren we **werkplekken voor inburgeraars**. Werk en onderwijs geven de beste kans om snel onderdeel van de samenleving te worden en de taal te leren. Mensen leren de taal gaandeweg op de werkvloer en in de klas.
- **Samen sporten** bevordert de inburgering van nieuwe Nederlanders. Nieuwkomers moeten daarom de eerste drie jaar in Haarlem gratis kunnen sporten. Vooral leren zwemmen wordt gestimuleerd.
- De gemeente draagt zorg voor een **“bad, bed en brood”-voorziening** voor uitgeprocedeerde asielzoekers en andere ongedocumenteerden die in onze stad verblijven.







## KUNST & CULTUUR

Cultuur maakt je wereld groter, verbindt, ontspant, geeft je een nieuwe kijk op jezelf en op de mensen om je heen. Cultuur draagt, in welke vorm dan ook, bij aan levendige wijken, een sterke Haarlemse economie en een opwindende stad. Kunst en cultuur geven kleur aan het bestaan. Kunst beleven en actieve cultuurdeelname dragen bij aan respect en begrip tussen mensen onderling. Creatief denken en doen ontwikkelt individuele talenten en vergroot het vermogen om je te kunnen verplaatsen in de ander. Alle Haarlemmers moeten hun creatieve talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Culturele diversiteit en inclusie is een verrijking van de samenleving als geheel. Iedereen telt mee.







- Onze musea, concert- en theaterzalen vormen een belangrijk visitekaartje voor de stad. **Het cultuurbudget gaat omhoog.**
- We **investeren in onze culturele instellingen** en willen deze behouden om te zorgen voor een levendige en opwindende stad.
- We dragen bij aan een **betere verbinding tussen de grote culturele instellingen en kleinschalige culturele voorzieningen.** We zoeken naar een nieuwe combinatie van elkaar versterkende culturele instellingen, initiatieven en elementen. Met die combinatie kunnen we een cultureel aanbod creëren dat alle Haarlemmers bereikt.
- De **amateurkunst** bloeit in Haarlem. Wij willen die ontwikkeling ondersteunen en samen met de culturele sector verder ontwikkelen. Initiatieven waarbij amateurs en professionals samenwerken krijgen extra ondersteuning.
- We investeren in kunst in de publieke ruimte. In het kader van HaarlemIcons willen we het mogelijk maken dat er de komende jaren op nog veel meer plekken **streetart** verschijnt.<sup>1</sup>
- We zetten ons in voor een levendig en veilig nachtleven in Haarlem. Om het nachtleven van na het coronatijdperk een boost te geven, maakt de gemeente met culturele instellingen, horeca, bewonersorganisaties en bezoekers een nachtvisie. In de **nachtvisie** nemen wij graag in ieder geval één overlastarme **24-uurslocatie**. Daarnaast zetten we ons in om een **nachtburgemeester** te benoemen.
- We staan achter het toerismebeleid dat vlak voor de coronacrisis is vastgesteld. Dit stelt **grenzen aan de toeristische groei.**
- We hanteren de 'Fair Practice Code' van de creatieve sector, zodat we zorgen voor een **eerlijke beloning**. Dit verwachten wij ook van de culturele instellingen die door de gemeente gesubsidieerd worden.

- Jong en oud, blank en zwart, man en vrouw – iedereen moet zich herkennen in culturele producties. De Code **Culturele Diversiteit** geeft aanknopingspunten om hieraan te werken. Wij steunen deze code en vragen alle culturele instellingen de code over te nemen. We stimuleren diversiteit in de leiding van culturele organisaties. Bij een inclusieve samenleving hoort een inclusieve culturele sector.
- De Governance Code Cultuur, over **goed bestuur en goed toezicht** voor de kunst- en cultuursector, wordt door alle Haarlemse instellingen overgenomen en nageleefd. De gemeente gaat goed toezien op de naleving van deze code.
- Via de HaarlemPas maken we **cultuur betaalbaar en toegankelijk voor meer Haarlemmers met lagere inkomens.**
- We **beschermen en zijn zuinig op ons cultureel erfgoed.**

## CULTUURHUISVESTING & EVENEMENTEN

Goede huisvesting is een belangrijk knelpunt voor de culturele sector. Als gemeente kunnen we het verschil maken. Bij de cultuurhuisvesting zorgen we voor een goede spreiding over de stad.

- We stellen **ruimtes beschikbaar voor culturele ondernemers en cultureel talent.** Leegstaande gemeentelijke panden worden al dan niet tijdelijke broedplaatsen. Broedplaatsen zijn belangrijk (geweest) in Haarlem en worden waar mogelijk culturele vrijplaatsen. We zorgen ook dat schoolgebouwen voor cultuur benut kunnen worden.

- Het aantal **ateliers en atelierwoningen** laten we toenemen.
- Mensen met een beperking krijgen makkelijk toegang tot kunst en cultuur, bijvoorbeeld met **rolstoelvriendelijke theaters, musea en horeca.** In samenwerking met de doelgroep gaan we inventariseren, welke kunst en cultuurinstelling nog niet goed toegankelijk zijn en zoeken we naar oplossingen.
- We willen in 2022 een blijvende oplossing vinden voor het conflict over de Verweyhal: de locatie van het **Frans Hals Museum** aan de Grote Markt. De Verweyhal wordt verkocht als één geheel of in twee delen en krijgt een nieuwe functie. Gelijktijdig maken we een toekomstvisie voor de Vleeshal (bovengronds) en de locatie van het Frans Hals Museum aan het Groot Heiligland. We brengen daarbij ook de kosten in beeld van een gecombineerde, alternatieve museumlocatie met opslagruimte in beeld, bij voorkeur aan de oostkant van het Spaarne. Deze toekomstvisie is in onze ogen essentieel voor het redden en profiteren van het museum.
- Van **Schalkwijk** willen we een **broedplaats** maken voor **kunst en cultuur.** We sluiten aan bij wat er al is en komt, zoals de Wereldmuziekschool, Triple Threat, Schalkwijk aan Zee, de nieuwe bioscoop Kinopolis, de bibliotheek en de nog te bouwen foodhal, met ruimte voor culturele evenementen. De geplande bouwactiviteiten zijn een grote kans om cultuur in Schalkwijk te versterken. We zorgen dat goede culturele initiatieven in Schalkwijk makkelijker een startsubsidie en ruimte kunnen krijgen.
- We stimuleren **meer evenementen aan de oostkant van het Spaarne** om centrumbewoners een beetje te ontzien en Haarlem Oost en Schalkwijk levendiger te maken, zoals bij de Drijfriemenfabriek (de Oerkap), De Nieuwe Energie, de Veerplas, de Molenplas en het Slachthuis.
- We zetten ons ervoor in om **De Parade** in 2022 naar Haarlem te halen. De beoogde locatie is de Veerplas.

## CULTUUREDUCTIE

Kansengelijkheid vraagt om extra aandacht voor jeugd en jongeren die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met cultuur, op school en in de vrije tijd. En daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. Wij stimuleren samenwerking tussen de culturele organisaties in de stad, de theaters, musea en muziekorganisaties met de scholen, zodat alle kinderen vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met het rijke aanbod aan cultuur in Haarlem. We zorgen in samenwerking met partners in de stad en bewoners voor een breed culturaanbod, om alle Haarlemmers te bereiken en om culturele talenten te ontwikkelen. Dat doen we niet alleen via de grote culturele instellingen, maar juist ook door kleinschalige culturele voorzieningen te steunen. Die steun is juist nu hard nodig. De coronacrisis heeft de culturele sector onevenredig hard geraakt. De gemeente heeft de culturele sector gesteund tijdens de coronacrisis en we blijven betrokken.

- We vinden het belangrijk dat **cultuureducatie** een vaste plek heeft in het lespakket op alle scholen in het basis-, middelbaar- en speciaal onderwijs. Wij stimuleren samenwerking tussen scholen en de culturele organisaties in de stad, de theaters, musea en cultuurmakers, zodat alle kinderen vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met het rijke culturele aanbod in Haarlem.
- We zorgen ervoor dat de **kinderen tussen hun eerste en vierde jaar** al in aanraking komen met cultuur en daardoor spelenderwijs de taal leren in de kinderopvang en vroegschoolse educatie.
- We zorgen voor leerlingenvervoer met een **'kunstbus'**, om leerlingen op een laagdrempelige manier naar een theater of museum te brengen.
- Jongeren op de middelbare school laten we hun culturele talenten ontdekken op een manier die bij hen aansluit, zoals bijvoorbeeld via **urban arts, nieuwe media en culturele crossovers** tussen theater, dans, muziek en beeldende kunst.



# STERKE DEMOCRATIE



Een sterke democratie vraagt om aandacht en creativiteit. Bij opgaven in de stad wegen we telkens af op welke manier Haarlemmers het beste betrokken kunnen worden. We zetten ons in om niet alleen mondige Haarlemmers te vertegenwoordigen, maar juist ook groepen die de gemeente minder makkelijk bereikt. In dit programma lees je op verschillende plekken terug hoe wij de democratie in Haarlem willen versterken. Zo vragen we om een jongerentop over wonen, een geloot burgerberaad voor klimaatbesluiten. We vragen Haarlemmers waar wijken groener kunnen, we sluiten een preventiedeel met onder andere bewonersorganisaties en we stimuleren de vorming van woon- en zorgcoöperaties. Om democratie goed in te bedden in het werk van de gemeente zetten we ons ook hiervoor in:

- en goede lokale democratie vraagt om **goede bestuurders en ambtenaren**. We selecteren als partij kandidaten die de lokale democratie de komende raadsperiode kunnen versterken. De gemeente werft ambtenaren die zich verdiepen in wat Haarlemmers willen. Via het onderwijs investeren we in burgerschap en versterken we de democratische skills van onze bewoners.
- Bewoners weten heel goed wat er in hun wijk speelt en we willen daarom dat zij zoveel mogelijk **zelf beslissen over de inrichting van hun wijk**. We sluiten aan bij bewonersorganisaties in de buurt, zoals wijkraden. De gemeente en bewonersorganisaties kunnen verzoeken om een wijkakkoord te sluiten. De gemeente gaat altijd in op zo'n verzoek!
- We willen meer wij en minder ik. Daarom stimuleren we de totstandkoming van onder andere **wooncoöperaties, zorgcoöperaties** en **energiecoöperaties** waarin Haarlemmers samen werken aan een betere stad.
- We geven Haarlemmers het **Right to Challenge** (het recht om uit te dagen). Georganiseerde bewoners kunnen taken van de gemeente overnemen als zij het beter en slimmer denken te kunnen.
- We gaan door met het programma "Nieuwe Democratie" en onderzoeken hoe de gemeentelijke organisatie meer verbonden kan zijn met de stad. In het programma zetten we nog meer dan nu in op **participatie door loting**. Dit doen we om de bonte mix aan Haarlemmers beter te benutten. Als mensen, die van elkaar verschillen samenwerken, ontstaan nieuwe ideeën.
- We werken graag samen met de Haarlemse kinderraad, jongerenraad en onze kinderburgemeester.
- We vragen scholen om een evidence-based **burgerschapsbeleid** te voeren. Als gemeente kunnen we ook iets bieden door gastlessen te geven op middelbare scholen over lokale democratie. De scholen kunnen in ieder geval rekenen op de PvdA-fractie.
- We zorgen dat **Schalkwijk aan Zet ook start in andere delen van de stad**.
- We zorgen dat het **gelote wijkforum** Zijlweg-West op nog twee plekken tot stand komt. Het wijkforum is een mooi alternatief zijn als er geen goed draaiende 'traditionele' wijkraad is. Wijkraden die willen overgaan op loten ondersteunen we daarbij. Bewoners die zijn ingeloot worden persoonlijk door een wethouder of raadslid uitgenodigd om deel te nemen aan het wijkforum.
- Net als het wijkforum Zijlweg-West houden we per wijk 30.000 euro apart uit het budget voor beheer en onderhoud zodat wijkbewoners zelf kunnen kiezen waarin zij willen investeren (zoals groen, speelplekken of verkeersveiligheid).
- We zorgen voor **laagdrempelige digitale participatie**. De coronapandemie toonde aan dat we door digitale participatie ook andere groepen Haarlemmers kunnen bereiken om plannen te verbeteren.
- We openen bij elk sociaal wijkteam een **hulp punt voor bewonersinitiatieven** en verbinden het met de initiatievencafés. De gemeente helpt om goede initiatieven tot een succes te maken.



Haarlem staat voor grote opgaven. Dat vraagt om een inclusieve gemeentelijke organisatie met lef en realisatiekracht en om een gemeente die durft te investeren. Het vraagt ook om een organisatie die vertrouwen als grondhouding kiest en Haarlemmers geen 'klanten' noemt.

### INVESTEREN IN DE STAD

De financiële positie van de stad is kansrijk. De oplopende kosten voor posten, zoals jeugdhulp en Wmo, hebben de afgelopen jaren ervoor gezorgd ervoor dat het lastig was om de begroting rond te krijgen. Nu het Rijk eindelijk met compensatie komt is er ruimte om te investeren in belangrijke noden van de stad.



De **gemeentelijke schuld** is ten opzichte van de inkomsten deze eeuw **nog niet zo laag geweest** als nu. En dat terwijl het door de extreem lage rentes een grote kans is om te investeren in de stad. Deze kans wordt met het **groeifonds** al gegrepen door het Rijk. Wij willen het **Haarlemse investeringsprogramma** op een zorgvuldige manier fors **uitbreiden**. Dit investeringsprogramma is primair gericht op het bestrijden van de wooncrisis, het verduurzamen van de stad, de publieke ruimte, mobiliteit en een masterplan onderwijshuisvesting.

De woningbouw is in de afgelopen periode op gang gekomen en zal de komende periode verder toenemen. Dit zorgt ervoor dat het aantal Haarlemmers groeit. En dat betekent ook meer toekomstige inkomsten voor de gemeente. Via het **groeifonds** kunnen we lenen om te investeren in de groei. De gemeente Zaanstad doet dit al via hun Transformatiefonds.

**We investeren in preventie.** De uitgaven aan preventie mogen substantieel toenemen. Deze investering verdienen we op termijn terug door lagere kosten op posten zoals bijstand, minimabeleid, Wmo, jeugdhulp en maatschappelijke opvang.

Er is ruimte om de **toeristenbelasting te verhogen**.

Hoewel het lastig is om de begroting rond te krijgen weten wij dat Haarlemmers sociale en progressieve mensen zijn. Wij kunnen lokaal tegenwicht bieden tegen het rechtse Rijksbeleid door lokaal te investeren in gelijke kansen en duurzaamheid. Als het nodig is, verhogen we de lokale lasten, op zo'n manier dat de **sterkste schouders de zwaarste lasten** dragen.

Voor de rioolheffing kiezen we ook voor het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. De WOZ-waarde van het vastgoed bepaalt de hoogte van de rioolheffing.

### INVESTEREN IN BESTUUR EN AMBTELIJKE ORGANISATIES

De aanpak van opgaven, zoals de wooncrisis, de verduurzaming van de stad en kansengelijkheid in het onderwijs mag niet door een gebrek aan goede vakmensen vertragen.

We blijven volop **investeren in de ambtelijke organisatie**. De realisatiegraad van geplande investeringen ligt nu rond de zeventig procent. Dat moet omhoog!

We dragen eraan bij dat de gemeentelijke organisatie continu kan verbeteren. Een onlangs uitgevoerd onderzoek laat zien dat hoewel binnen teams en afdelingen goed wordt samengewerkt, de samenwerking tussen teams en afdelingen nog een stuk beter kan. We geven opdracht om in 2022 een plan te maken om de **gemeentelijke organisatie te 'ontkokeren'**.

Sinds de jaren negentig heeft de gemeente de uitvoering van allerlei publieke taken ondergebracht in organisaties met een privaatrechtelijke rechtsvorm (NV's en BV's), waardoor de democratische controle veel moeilijker is geworden en er een onnodig ingewikkeld administratief stelsel is ontstaan. Ons beginsel is dat **publieke taken uitgevoerd worden door publiek aangestuurde en gecontroleerde organisaties**. Daarom willen wij:

- Dat de activiteiten van Spaarnelanden weer ondergebracht worden in een gemeentelijke dienst en Spaarnelanden in de tussentijd geen enkel commercieel avontuur meer aangaat;
- Dat de op Haarlem gerichte activiteiten van SRO ondergebracht worden in een Gemeenschappelijke Regeling van Haarlem, bij voorkeur met een aantal omliggende gemeenten.

Eén van de uitwassen van het doorgeslagen marktdenken is het zien van bewoners als klanten van de overheid. Bewoners zijn zoveel meer dan klanten en verdienen een andere behandeling van de gemeente. **We noemen Haarlemmers dus geen klanten meer** en kiezen vertrouwen als grondhouding.

De gemeente investeert in het beschermen van de privacy van de Haarlemmers en het **voorkomen van misbruik van persoonsgegevens** die de gemeente beheert.

Haarlem sluit aan bij de **Ombudsman** Metropool Amsterdam. Deze heeft als taak om onbehoorlijke en ontoereikende dienstverlening waar mogelijk te voorkomen en waar nodig te herstellen.

Wij willen een **transparant bestuur** en vinden dat bestuursdocumenten openbaar en voor iedereen toegankelijk moeten zijn, tenzij de belangen van de stad er disproportioneel door worden geschaad. Als dat het geval is willen wij dat de gemeente duidelijk motiveert waarom.

We willen dat de samenstelling van de gemeentelijke organisatie zoveel mogelijk een afspiegeling is van de samenstelling van de Haarlemse bevolking. Kernwoord daarbij is **inclusiviteit**. Dat betekent ook dat de gemeente extra aandacht besteedt aan hen die op de arbeidsmarkt een steuntje in de rug nodig hebben.



## REFERENTIES

- i Woonakkoord Zuid-Kennemerland / IJmond 2021–2025. (2021, februari). [https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen\\_Wonen/Regionale\\_woonafspraken/Documenten/Woonakkoord\\_Zuid\\_Kennemerland\\_IJmond](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_Wonen/Regionale_woonafspraken/Documenten/Woonakkoord_Zuid_Kennemerland_IJmond)
- ii Reacties Aedes en Woonbond op wetsvoorstel Huur- en inkomensgrenzen. (2019, 10 juli). [www.aedes.nl](http://www.aedes.nl). Geraadpleegd op 1 juli 2021, van <https://www.aedes.nl/binaries/content/assets/aedes/pdf/reacties-aedes-en-woonbond-op-wetsvoorstel-huur--en-inkomensgrenzen-10-juli-2019.pdf>
- iii Couzy, M. (2021, 10 januari). Wat voor stad wil Amsterdam zijn? Dit zijn drie scenario's. Het Parool. <https://www.parool.nl/amsterdam/wat-voor-stad-wil-amsterdam-zijn-dit-zijn-drie-scenario-s~b05d4eb8/>
- iv guide to the Amsterdam Area for residents. (z.d.). I Amsterdam. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.iamsterdam.com/en/living/about-amsterdam/the-amsterdam-area>
- v Intergovernmental Panel on Climate Change United Nations Working Group I report, Climate Change 2021: the Physical Science Basis, 2021/17 PR (9 August 2021).
- vi Haarlemse Klimaatcoalitie. (2021, juni). Manifest voor een klimaatrechtvaardig Haarlem. <https://haarlem.milieudefensie.nl/wp-content/uploads/2021/06/Manifest-klimaatrechtvaardig-Haarlem-juni-2021-Definitief.pdf>
- vii Villadorpen scoren slecht bij verduurzaming woningen | NUL20. (2021, 8 maart). [NUL20.nl](http://NUL20.nl). Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.nul20.nl/villadorpen-scoren-slecht-bij-verduurzaming-woningen?s=09#.YEYOEKQnPLA.twitter>
- viii Duurzame kas Hortus stap dichterbij dankzij negen ton van gemeente. (2021, 16 november). NH Nieuws. Geraadpleegd op 17 november 2021, van <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/294806/duurzame-kas-hortus-stap-dichterbij-dankzij-gemeentelijke-subsidie-van-negen-ton>
- ix Veel schoolroutes onveilig: bekijk hier de routes naar jouw school. (2021, 30 augustus). RTL Nieuws. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.rtlnieuws.nl/onderzoek/artikel/5248941/hoe-gevaarlijk-schoolroute-nederland-voor-scholieren-op-fiets-naar-school>
- x Dertig miljoen coronasubsidie naar 'schaduwonderwijs' door private bedrijven. (2021, 23 juni). Investico. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.platform-investico.nl/artikel/dertig-miljoen-coronasubsidie-naar-schaduwonderwijs-door-private-bedrijven/>
- xi Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2019, 18 september). Interventie Haarlem: Extra onderwijs met High Dosage Tutoring. Gemeenten werken aan gelijke kansen | Gelijke kansen. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.gelijke-kansen.nl/gemeenten/haarlem/hdt>
- xii Gelijke kansen in de stad (1ste ed.). (2019). Amsterdam University Press.
- xiii Onderzoek geeft voor het eerst inzicht in cijfers wachttijden jeugdzorg. (2021, 2 juni). [ggznieuws.nl](http://ggznieuws.nl). Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.ggznieuws.nl/onderzoek-geeft-voor-het-eerst-inzicht-in-cijfers-wachttijden-jeugdzorg/>
- xiv NOS. (2021, 23 juli). Kansenkloof ontstaat al in de wieg: duidelijk verband armoede en achterstand. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://nos.nl/artikel/2390434-kansenkloof-ontstaat-al-in-de-wieg-duidelijk-verband-armoede-en-achterstand>
- xv Minimamonitor en inkomens effectrapportage Gemeente Haarlem 2018–2019. (2021, maart). <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2019739730-3-Bijlage-2-Minimamonitor-en-Inkomenseffectrapportage-gemeente-Haarlem-2018-2019-Bureau-Kwiz-1.pdf>
- xvi NewFuture: duurzame financiële zelfredzaamheid voor jongeren met schulden. (2021, 20 februari). [platform31.nl](http://platform31.nl). Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://www.platform31.nl/nieuws/newfuture-duurzame-financiële-zelfredzaamheid-voor-jongeren-met-schulden>
- xvii Product - Huishoudboekje, aanmelden - Online loket. (z.d.). [pki.utrecht.nl](http://pki.utrecht.nl). Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://pki.utrecht.nl/Loket/product/19a2fc552f3cb4e3063ce91b57e11adc>
- xviii Initiatief (ver)bouw aan een levensloopbestendig Haarlem aangenomen. (2020, 27 oktober). Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://haarlem.pvda.nl/nieuws/initiatiefvoorstel-pvda-haarlem-voor-verbouwen-aan-een-vergrijzinsproof-haarlem-aangenomen/>
- xix "Ingrijpen bij tekort aan zorgwoningen voor ouderen in Kennemerland is cruciaal". (2021, 7 januari). Haarlem105. Geraadpleegd op 12 november 2021, van <https://haarlem105.nl/ingrijpen-bij-tekort-aan-zorgwoningen-voor-ouderen-in-kennemerland-is-cruciaal/>
- xx Edel, L. D. (2021, 17 juli). Leven in een stolp in Schalkwijk. Metershoge muurschilderingen als aftrap van HaarlemIcons. Noordhollands Dagblad. [https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20210717\\_26028699?utm\\_source=google&utm\\_medium=organic](https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20210717_26028699?utm_source=google&utm_medium=organic)







# PvdA

## WIJ ZIJN HAARLEM!

CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA 2022-2026